

GOVERNMENT OF INDIA
NATIONAL LIBRARY, CALCUTTA.

Class No.

Book No.

N. L. 76.

MRIPU-580-214, NL 59-25-5-60-10,000.

Or

891.452

Ra629za

GOVERNMENT OF INDIA
NATIONAL LIBRARY
CALCUTTA.

This book was taken from the Library on the date last stamped. A late fee of 6 nP. will be charged for each day the book is kept beyond a month.

N. L. 44.

MOIPG—84—37 LNL/80—12.1.52—79,000.

RAMA-BANABASA

(A DRAMA.)

By

RAM SANKAR ROY

ରାମ ବନବସା

ନାଟକ ।

ଏ କବିଙ୍କର ଏହି ଉତ୍କଳ ବରଦତ୍ତ ।

ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ ଯୁକ୍ତ ।

CUTTACK

Printed by the Cuttack Printing Company, Limited,

1914

ମୂଲ୍ୟ ଟ ୧ : ଏକଟଙ୍କା ମାତ୍ର ।

ଉପସଂହାର

ନବମୁଦ୍ରଣମା ସମୟରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ନାଟକାଭିନୟର ପ୍ରଥମ ସୁବିଧାବଦ୍ଧ ହୋଇ ଶ୍ରୀମାତା ପ୍ରାୟ ସେହି ସମୟରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାଟକାଭିନୟ କୋଇ ଅନୁ-ସ୍ଥାନକୁ ସେହି ସମୟକୁ ଯାଏ ନାହିଁ ଏହି ନାଟକର ପ୍ରସ୍ତାବଦା କୋଇଅଛି । ଓଡ଼ିଆନାଟକାଭିନୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି ଲେଖକ ସୁଦୃଷ୍ଟ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତକରି ଉପସ୍ଥାପନା କରୁଛନ୍ତି । ଉପାଦାନ ପ୍ରକାଶକାରଣ ଏବଂ ସେହି ଉପାଦାନ ପ୍ରକାଶକର ଏହି ନାଟକର ଉପସ୍ଥାପନା । ନାଟକାଭିନୟ ଉପରେ ଦେଖି ପରେ ଏହି ୧୮୮୧ ମସିହା ଫେବୃଆରୀର ୧୩ ଓ ୧୪ ଉପସ୍ଥାନରେ ଏହି ଉପସ୍ଥାନରେ ଏବଂ ସେହି ମାସ ୧୩ ଓ ୧୪ ଉପସ୍ଥାନରେ କୋଇପଦା ମୋଟାରେ ଅମ ହୋଇ ଅଭିନୟ ହୋଇଥିଲା । ଲେଖକ ଉପସ୍ଥାନ ଦେଖି ପରେ ସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କରିଥିବାକୁ ଲେଖକ ଏଥିରୁ ମୁକ୍ତାବଦ୍ଧ ବାହ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତ ହୋଇଅଛି । ମହାବଦ୍ଧ ବାହ୍ୟର ମହାବଦ୍ଧ ମହାବଦ୍ଧ ମହାବଦ୍ଧ ମହାବଦ୍ଧ ଏହି ପରି ଦେଖି ଲେଖକ ସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କରି ଲେଖକ କୃତାର୍ଥ ହେବ ।

ପରିଶେଷରେ କହୁବ୍ୟ ଏହିକି ମୋ ସେହି ଉପସ୍ଥାନରେ ନାଟକ ଉପସ୍ଥାନକୁ ଅଭିନୟ ଓ ମୁଦ୍ରାବଦ୍ଧ ହେବାପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ସେମାନେ ଏଥିରେବୁଦ୍ଧା ଭଲମାତ୍ର ଶିଖିଲେ ଦେଖାଇ ଦିଆନ୍ତୁ ଲେଖକ ସେମାନଙ୍କଠାରେ ଉପସ୍ଥାନରେ ବଡ଼ ହୋଇ ଅଭିନୟ ଅଭିନୟ ପ୍ରଦାନ କରିଅଛି ।

ଉପସ୍ଥାନ
୧୮୮୧

}

ଏ ସମୟରେ ବୁଦ୍ଧା

ଦେବେ ଶକ୍ତିମୟେ ଶେଷର ମଞ୍ଚେ ଅସୁର ଲୁପ୍ତନାଶ କର ଦେବ
ମନୁକୁ ବୁଝି ଏବଂ ପଞ୍ଚମ ଦଳେ ସେହିପରି ଲୋକମାନଙ୍କର ଜାତାନ୍ତରଣ
ହେଉଥାଉ ପଥ ମଧ୍ୟ ଚାଲୁଅଛି ବୁଝଇ । ଅନ୍ୟ ଗଙ୍ଗା ଚାଲୁ
କ୍ରମେ ଜାତାନ୍ତରଣର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ନିମ୍ନେ ଶକ୍ତିମୟ ଦେବ ଅବା
ଶକ୍ତିର ଯଥାର୍ଥ ବ୍ୟବହାର ହେଉ ।

— (ଦାକରେ ବାତ ଦେବ) କାକୋରବସ୍ତୁ । ଅନ୍ତ ସେ ବଥା ଅମ୍ବୁ
ବହୁତୁ ଗାହି । ଅମ୍ବେ ଅନ୍ତ ଦେବୀ ଦେବରେ କାକୋରବସ୍ତୁ ବହୁତୁ
ଗାହି ।

ସୁସ୍ତ ।—ଏ ଅଶ୍ରୁଧାରୀ ! ଆଜି, ଏକଦିନର କୁମ୍ଭ ମୁଣ୍ଡରୁ ତପସ୍ବି ନିର୍ଗତ ହେଲା ? ଡରିଲା ହେଉଥିଲା ତାହାହାତରୁ ଯିବାବେଳେ ଦେଖ ଏ ଅସ୍ତ୍ର ? ଡରିଲା ମାତ୍ର ଏ ମନରୁ ନିସ୍ତୁଳ ?

ଚିତ୍ର ।—ବହୁବଳ ! ତାହା କହେ । ସଂସାରୀଙ୍କ ଲୋକେତେ ଭାବଦୋଷଦ୍ୱାରା
 ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ପରତାରୁ ଏକାନ୍ତ ଅସିନ, ଯହିଁରେ ପୁଣି ଶିଖିବନ୍ଧୁ, ତାହାର
 ଲୋକମାନେ ବହୁଈନ୍ଦ୍ର ଯେ ଭାବଦୋଷଦ୍ୱାରା ଅମୋକ ବରା ମୋକ
 ଭାବ । ମେଘବଦର ମର ଶୁଣି ଯେ ଶୁଣିଗାରେ ନାବଦୋଷଦ୍ୱାରା ବହୁବଳ
 ବାସ ବାସକାରଣ ଅସାଧାରଣମୁଖ୍ୟ ଯୁବକବଦର ପରତାର ଓ
 ପରତାର ପରତାର ବହୁ ବହୁବଳ ବହୁବଳ ବହୁବଳ ।

[illegible]

ଦେଖି ନାହିଁ ? ସେ ସବୁ କଥା ଧରି ବସିଲେ ଗୋଟିଏ ମଦତୁ ଲୁହାଣ ଯେ
କହି ଦେବ ଏମନ୍ତ ନୁହେଁ, କୁହେ ଦେବରୁ ଗୋଟିଏ ମଦତୁ ଲୁହାଣକୁ
ଦେବ ଦେବ ।—ଏହି ମନ୍ତ୍ର ସେ ଲୁହାଣ ଦେବ ପରିମେଷରୁ ଗୋଟିଏ
ବାର୍ତ୍ତାରେ ଲାଗିଯାଏ, ଦେବରୁ କୁହେ ଦେବରୁ ଗୋଟିଏ ଦେବରୁ
ଦେବରୁ ଗୋଟିଏ ଦେବରୁ ଦେବରୁ ।

କଟ ।—କଥାଟି କହିବ । କଥା ଧରି ବସିବା ଅମ୍ଭର ବାର୍ତ୍ତା ନୁହେଁ ତେବେ
ଦେବର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଦେବ ପ୍ରକାଶ ଦେବ, ଏତଦ୍ । ଯାହାଦେବ ଅବ-
ଶର ଅବସ୍ଥାରେ ଅମ୍ଭର ଦ୍ଵିଗୁଣ ନାହିଁ ତେବେ ।

ସୁତ ।—କହ ରହ ନାହିଁ । କୁହେ ଦେବରୁ ଗୋଟିଏ ବାର୍ତ୍ତାରେ ଦେବ ।—କାହା
ଦେବ ନାହିଁ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେବ ?

କଟ ।—କହ ନାହିଁ । କୁହେ ଦେବରୁ ଗୋଟିଏ ବାର୍ତ୍ତାରେ ଦେବ ।—କାହା
ଦେବ ନାହିଁ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେବ ?

ସୁତ ।—ସେ ଅବସ୍ଥା ଦେବରୁ ଦେବରୁ ଗୋଟିଏ ବାର୍ତ୍ତାରେ ଦେବ ।—କାହା
ଦେବ ନାହିଁ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେବ ?

[ସୁତଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତାବ ।

କଟ ।—(ସୁତ) ସୁତଙ୍କର ଦେବ ବ୍ୟାପାରରେ ମୋତେ ଲୁହାଣ ଦେବରୁ ।
ଅମ୍ଭର ଦେବ ଦେବ ବ୍ୟାପାର ଲୁହାଣରେ ସମସ୍ତ ଦେବ ଏକାଦଶ ସମସ୍ତ
ମାନଙ୍କୁ ଅମ୍ଭରୁ ପରିପ୍ରାପ୍ତ ? ଏହା ଲୁହାଣରେ ସମସ୍ତ ଦେବ ବାହା
ଦେବରୁ ଦେବ ନାହିଁ ।—(କଟ)

ସୁତ ।—କହ ନାହିଁ । କୁହେ ଦେବରୁ ଗୋଟିଏ ବାର୍ତ୍ତାରେ ଦେବ ।

କଥା ଦେବ ଲୁହାଣରେ ଦେବ ଦେବ ଦେବ ।

କଥାଦେବ ଦେବ ଦେବ ଦେବ ଦେବ ।

ସୁତ ଦେବ ଦେବ, ଗୋଟିଏ ଦେବ ଦେବ ;

ସୁତ ଦେବ ଏହା ଅମ୍ଭର ଲୁହାଣ ଦେବ ।

ସୁତ ଦେବ ଦେବ, ଲୁହାଣରେ ଅବସ୍ଥାରେ—

ସୁତ ଦେବ ଦେବ ଲୁହାଣରେ ଲୁହାଣରେ ।

- (ସମ୍ପାଦକ ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ) କା— ସବୁ ଦିନିକାର ଚୈତନ୍ୟ ଦାନ
କାହିଁ । ସମାବର୍ତ୍ତକରୁ ମୁଁ କୋଇଲିର ଚିତ୍ତିକୁ ଡେଇଁ ଦିନିକାର ଦେବା-
ସବୁ ଏ ଘର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାର୍ଯ୍ୟରୁ ମଧ୍ୟ ଉଦ୍ଧାରିବ ଅଭାଗ୍ୟରେ ଉଦ୍ଧାର ଦାନ
କେହି । ଦେଖାଯାଉ ପ୍ରେମପୀବର ଅଭାଗ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ?

[ଗୀତ ଗାଉଁ, ପର୍ବର ପ୍ରବେଶ ।

କବୀ ।—(ଗୀତ) ଗୁଣିଣ ଦସନୁବାଦୀ—ପାନ ଏକପାତା ।

ଅପର ବସନ୍ତ ବାଦୀ ।

କବିର ଅଭିଜ୍ଞତ	ସର ବସନ୍ତ
ଚନ୍ଦ୍ରାରି ଶୋଭା	ଭାବ ଶାନ୍ତ । ଦେ ।
କର ପ୍ରବଚନ ଅମୋଦନ କରି	ପୁଣି ପ୍ରମୁଦ ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ କରି,
ଚନ୍ଦ୍ର ବୁଦ୍ଧିର ଜଳ-ମନ୍ତୋଦର	ଦୋହର-ଦଳ ବାଦ ବାଦ । ୧ ।
କର ମୁକୁନ୍ଦର ଅଶେଷ ପ୍ରଦାନ	ଦୁନିର ପରେ ବସନ୍ତବନ୍ତ,
ମନସ୍ତପ୍ତର ବଦେ ଅଭିଜ୍ଞତ	ଚନ୍ଦ୍ରବନ୍ତ ପାଇ ପାଇ । ୨ ।
ଦେଖ ଦେଖ ଶୋଭା ପ୍ରେମର ପ୍ରସାଦ	ଦେବେନ୍ଦ୍ରପ୍ରେମଦେବପ୍ରଦାନ ପାଇ,
ଜଗଦ୍‌ଦୟାପ୍ତିପ୍ରେମର ଜଗତ-ଦୟାଳ	କେତକୀ ପ୍ରସାଦ ମାନ ମାନ । ୩ ।

କବୀ ।—ପ୍ରିୟେ ! ଏ ସୁନ୍ଦର ସୁର, ଏ ସୁନ୍ଦର ସୁରୀ, ଏ ଦୟା ଶ୍ରେୟସୀ ଏ
ଲୁକ୍ଷ୍ମଣଶ୍ରୀରାଜା ଏବଂ ଏ ଶାନ୍ତିରା ଏବଂ ଦୋହରରେ ତୁ ଅମ୍ଭେ
କୁମ୍ଭାରେ ଏତେ ପ୍ରମୁଦ ହୋଇଥାଉଁ । ପ୍ରିୟେ ! ଏହି ବସନ୍ତ ଓ ପ୍ରେମ
ଦେବ ଭାବ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଏ ଅମ୍ଭକୁ ବସନ୍ତର ଉଦ୍ଧାର ଦେବାକୁ ଦେଖ
କେବଳ ?

କବୀ ।—ଅର୍ଥାତ୍ । କୁମ୍ଭର ବସନ୍ତ ! ଅମ୍ଭେ ଦେଇ ବସନ୍ତ ଓ ପ୍ରେମରେ ଦୁଇ
ଲକ୍ଷ୍ମଣାହିଁ ସେ ବସନ୍ତ ଓ ପ୍ରେମ ସବୁ କୁମ୍ଭେ ଦେଖାଇ ଦିଅ । କୁମ୍ଭର ତ
କେବଳ ? କୁମ୍ଭର ବସନ୍ତରେ ଅମ୍ଭେ ନିଦରକୁ ବସନ୍ତ ତା ପ୍ରେମ ସାବଧାନ
ଦେଖାଯାଉ ତ ?

କବୀ ।—ପ୍ରିୟେ ! ଦେଉଁ ବସନ୍ତରେ କୁମ୍ଭେ ଶୋଭା, ଦେଉଁ ବସନ୍ତ ଅମ୍ଭର
ମାତର ଏବଂ ଦେଉଁ ବସନ୍ତ ସର୍ବର ଦେଖି ଦେଖି ଅମ୍ଭ ଏ ସୁନ୍ଦର
ରାଜା ବସନ୍ତ, ସେହି ବସନ୍ତ ଅମ୍ଭକୁ ବସନ୍ତରେ ପଦାଘ୍ର—କୁମ୍ଭେ ସବୁ
ତ ଦେରେ ଅମ୍ଭେ ଏହା ଲୁକ୍ଷ୍ମଣ ପାଇବୁଁ କାହିଁ ।

କବୀ ।—ଅର୍ଥାତ୍ ! କୁମ୍ଭର ବସନ୍ତ ଦେବାକୁ ଅମ୍ଭେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛୁ ? ସେବେ
ଏହି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦେବାକୁ ଦେଖ ସୁର ଦେଖି ଦେଖି ଲକ୍ଷ୍ମଣର ଅମ୍ଭେ ଏହାକୁ

ଅସି ତ ଥାନ୍ତି ।—ପ୍ରିୟତମ ! ବାହୁ ଶେଷର ସମସ୍ତର ଅନୁରୋଧ ଚେର
ଅନ୍ତେ କି ତତ୍ତ୍ୱେ କୁହାଇ ଅନୁରୋଧ କହୁଁ କି ସେଇତୁ କୁହଇ ପଦାନ୍ତ
କେହି ?—କି କହଇ କୁହୁଛି ?

୦୯ ।—କହଇ ଅଛି କି—ଦେଖୁଛନ୍ତି ଏ ଅଶ୍ରୁକ ସରାସ୍ତ୍ରର ଲାଖି, ଦେଖି
କେତୋତାର ବୃକ୍ଷାତୁ ବୃକ୍ଷମଣ୍ଡଳରେ ମଣୋରମ ଦୋର ଲହରୀ ! ଏହି
ଅଶ୍ରୁକମଣ୍ଡଳ ମର୍ଦ୍ଦିତା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଜାଣିବାଉଛନ୍ତି ସଦାକାଳର
ସନ୍ତୋଷବିଧାନ କହିବାକୁ ଦେବ । କୁହେ ସଦାଶିବ କି ଦେବେ ଅନ୍ତେ
ଏକାକେ ବାର୍ତ୍ତାସମ୍ପାଦନା କରୁଥାଉଁ ନାହିଁ ।

୧୦ ।—ଏହି କହ ? ଏହି କି ଯେ କାଳେ ଚାହିଁବ ? ଅଶ୍ରୁକର ମତ ଏହି
ବୃକ୍ଷମଣ୍ଡଳ ଚନ୍ଦ୍ରମାଳ ସୁନ୍ଦରତାମୟ ସମ୍ଭାବନ ଦୋରମରେ ଚାହିଁବ
ଅବଳା କେତୋତା କୁହିବା କୁହେ ।—ପ୍ରିୟତମ ! କେହି ଜାଣଇ କି
କହୁ କହିବାଇ ମନସ୍ତୁ କହୁଛି ?

୧୧ ।—ପ୍ରିୟତମେ ! ଏହି କୁଣ୍ଡଳ ଲିଖିତ କୁହେ ଅଶେଷ ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳର ପାଣି ।
ଅବଳା କି କହୁ ନାହିଁ ଅଶ୍ରୁକରେ ଚାହିଁ ।—ପ୍ରିୟେ ! ଅନ୍ତେ ମନସ୍ତୁ
କହିବୁ ସେହି ସମୟକାଳେ ଜାଣଇ ଅଭିଳାଷ କହିବୁ ।—କେମନ୍ତ ଏ
ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ଚାହିଁ ଦେଖେକେହି ?

୧୨ ।—ସେଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ମହାବଳ ଚାହିଁବ ବୃକ୍ଷର ସମସ୍ତ
କେତୋତାମଣ୍ଡଳ କେହି ମନସ୍ତୁ ଅନ୍ଧାର କେତେକ ଜାଣିବାଇ ପଦ-
ନାଶ୍ଟା ଅଶ୍ରୁକର କେତେ ମୋହର କରୁଛି, ସେଥିରୁ ପାଇଲୁ ମନସ୍ତୁ
କହିବୁ ସଦାକାଳର ମନ କେତେକର ଅଭିଳାଷର କୁହେବ
କେହି କେହି କେତେକର କିନ୍ତୁ ସେହି ଜାଣଇ କହିବୁ ଦୋରମ—
ଜାଣଇକି କେତେକ ଆଉ କେତେକ ଜାଣି କେତେକ ମନସ୍ତୁ କେତେକ
କୋରୁକିବେ :

୧୩ ।—ସନ୍ଧ୍ୟା କୁହଇ ସାବଧାନ ।—ଏବେ କୁହୁଛି ଅଛି ସାବଧାନ ପ୍ରାର୍ଥନା
କହିବାକୁ କେତେ କାହିଁ । ଧୀର ଧୀର କେତେକ ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳ କାଳପୁର-
କାଳର କି ସମୟକୁ ଜଣିବୁ ଜଣିବୁ ସଦାକାଳର ସ୍ଥିତି ସ୍ଥିତି ଏକ
ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳେ ଜାଣଇ କହିବୁ କେତେ କାଳପୁର । କିମ୍ବ ଏକ କିନ୍ତୁ ପ୍ରାୟ
କାଳର କି, କୁହେ ପ୍ରାୟ କାଳର କୁହି ଏକ ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳର
ସନ୍ଧ୍ୟା । କେତେକେତେ ଜାଣିବୁ କୁହୁବୁ କେତେକ ପଦ କିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ

ନୂତନ ଗୋପ ଅନ୍ୟଥା ଗର୍ବିତ ସମସ୍ତ ନିବନ୍ଧନର ଦୃଶ୍ୟସ୍ପଷ୍ଟ
 ଦେଖିବେଲେ ସେହି ଲେଖକଙ୍କୁ ବନ୍ଧୁକ୍ରମେ ଅନିଷ୍ଟ ପରି-
 ଦର୍ଶିବେ ବନ୍ଧୁକ୍ରମେ ନିଜର ଦେଖିବେ ବା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବେ ମିଳି ମିଳି
 ମଧ୍ୟ ଚଳିବାର ଦେଖ । ସେ କାଳରୁ ଲେଖକଙ୍କର ଗୋପନୀୟତା
 ଚଳିଲେବେ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାୟ ଲେଖକଙ୍କ ପରି ଚଳୁଥିବେ ।—ଅବଶେଷ
 ଅନ୍ୟ ଲେଖକଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ନାହିଁ ।

[କବି ଚନ୍ଦ୍ର କବିଙ୍କର ଗୀତ]

ଗୁଣିଣ ପରିବେଶ—ଆଜି ଏକକାଳ ।

କାଳ ସମ ସମ୍ବନ୍ଧନକାର ।

ଅବସ୍ଥାରେ ଶାନ୍ତାନ୍ତର । ନବ ।

ସୃଷ୍ଟିର ଅବସ୍ଥାରେ କେବଳରେ ଲେଖକଙ୍କ

ଦୃଷ୍ଟି ସମସ୍ତ ଜାଣେ ।

କେବଳେ କି ସମସ୍ତ

ଲେଖକଙ୍କୁ ଲେଖକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାଲେ । ୧ ।

ବାଲକାଳେ ଲେଖକଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଲେଖକଙ୍କ

ଦୃଷ୍ଟିରେ ଲେଖକଙ୍କ ।

କେବଳରେ କେବଳରେ

ଗୁଣିଣ ପରିବେଶରେ ଲେଖକଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠା । ୨ ।

କେବଳରେ ଲେଖକଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଲେଖକଙ୍କ

ଦୃଷ୍ଟିରେ ଲେଖକଙ୍କ ।

ଅବସ୍ଥାରେ କେବଳରେ

କେବଳରେ ଲେଖକଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଲେଖକଙ୍କ । ୩ ।

କେବଳରେ ଲେଖକଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଲେଖକଙ୍କ

ଦୃଷ୍ଟିରେ ଲେଖକଙ୍କ ।

ଅବସ୍ଥାରେ କେବଳରେ

କେବଳରେ ଲେଖକଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଲେଖକଙ୍କ । ୪ ।

ପ୍ରଥମାଭିନୟ ।

ପ୍ରଥମଦୃଶ୍ୟ ।—ଅଗ୍ନିଶ୍ୟାମିନୀମାନଙ୍କ ଦୃଶ୍ୟଦେଖ ।

[ଦିବଦିବସ୍ତୁ ଓ ଦୁଃଖାର୍ତ୍ତ ଅଞ୍ଜନ ।]

ବିଷ ।—ଆଜେ କୁ ପିଇଲେବ—କି ଜାଣି ଯେତେ ଅମୃତ ପିଇି ସାହାବଦ୍ଧ
ପ୍ରଣବ ବୋଲ ।

କୁସ ।—କାହିଁକି ସନ୍ତେ, ଏକେକଟି ସଂଜାଣିବ କହଇ ତେ ?

ବିଷ ।—ଆଜେ ଯେଉଁ ବାଣ ଦୁର୍ଗଦେଶ ମଲ ବେଳେକ ପ୍ରାଣ ବୋଲଇସୁଦ୍ଧ—
କୁ ବାହାର ପୁଅ ନା—ଆସ ଶୁଣିଗଣ ପଡ଼ି ଅଶ୍ରୁବର୍ଣ୍ଣ ବୋଲଇବୁଡ଼ି—
ଅମ୍ଭର ପଳିତାକ ଏହି ପଦ୍ୟରେ ଉଡ଼ୁଇ ଗଲଣ—କୁ କିଏ ଅମ୍ଭକୁ ପାଦ
ପଦେଇକାକୁ ଅଟେ ?

କୁସ ।—କି ବୋଲି ତ ବାହାର ଲୁଚି କୁଏ ଜାହିଁ—ମୁଖଦାଶ ମତ୍ତ-ପ୍ରମା ।

ବିଷ ।—ତୁ—ତ ସେହୁ ବୈଦେବେକେ ଖଳକୁ କାହିଁ—ଆମେ ସାଥୀ ନୁହେଁ
ଠିକ୍ ସ୍ଥାନରେ କିଏ ଆଜି—କିଛିଟିଆ ବାହାରିବ କାହିଁକି ? ଆମେ
କିଏ କହଇଥାଏ ବସନ୍ତସ୍ଥଳେ ଆଜେ ଅସବୁ ପାହିଁ—କୁହେମାନେ ଦେବେ
ଅମ୍ଭକୁ ବାହାରି ମିଳିବ କେବେ କୁହୁବ ପିଇଣ କି ଯେକା କାହିଁକି !

କୁସ ।—ହଉ ମୋର ଆରଜ—କିଏ ବାହାରିବକଲେ ମତ ।

[ଦୁଃଖଦୃଶ୍ୟର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ, ମୁଖଦାଶ, ଶାମସୁନ୍ଦରୀ ପ୍ରଭୃତି
ଏବଂ ଯେତେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟମାନେ ।]

ବୃକ୍ଷବ୍ରହ୍ମ ।—ଗୋସେଇ ଓଲଟ ।

ବିଷ ।—ସକାଶପଦ୍ୟାନ୍ତରସୁ ।

କୁସ ।—ଆଜିକୁହୁ ।

ସ୍ତ୍ରୀ ।—ଗୋସେଇ ମାନେ ଏମତେ କିଏ ଲଗେଇଛନ୍ତି କାହିଁକି ?

ବି ।—(କୁଳ କର) ଆଜେ କୁଇ—କିଏ ଯେଉଁ ପଶୁବନ୍ଧୁ—ଶାଠ ପଡ଼ିବେ
ସେହିପରି ହୁଏ । ଆମ ନାଁ ବଠମହଲକୁ ଦେଖି କାହିଁ ?

ସ୍ତ୍ରୀ ।—କାହିଁକି ସେ ପାଦସ୍ପର୍ଶକ ପଡ଼ିବ ?—ଆମେ ତ ପଡ଼ିବର କେବେ କେବେ
କତ ଲଗେ ! ଗୋସେଇ ମାନେ ପଦାଶ୍ରୟାପାଦ ଦଶାବସାଧକ ହେ ।

ବିଷ ।—ସେ ଅପେକ୍ଷା ଏବେ ଗୋସେଇ ଗୋସେଇ—କାକ ଗିରିବାସୀ
ଗୋସେଇ, କୁବ ପଶୁବନ୍ଧୁ ଗୋସେଇ—ଗୋସେଇ ହେଉସେଇ—
ପଡ଼ିବେ ମହାଶୟ ପାଦ ସମ୍ପର୍କ କଲେ ଯାହା ।

- ୧ ।—ବି ପ୍ରସନ୍ନ—ଅମେ ଚାନ୍ଦେର ବୁଝିବୁଁ ।—‘ତବ ବ ଚାନ୍ଦେ ପଥର
ତଥା ପଥରେ ବୋଲେ ବସ’—ବେଗର ।
- ୨ ।—ବୋଧେର ବରମ—ବାହିତ ବୁଝିବୁଁ ଅପରାଧପାପର ବଥାଗଣ ବହୁ-
ବିଧିକୁ ? ଧନ୍ୟବେଳେ ନିହତାନ୍ତର ଏହେତୁର ବୋଧପାତ୍ର—ସେ
ଅପରା ଉତ୍ତରେ କିଛି ଦେଇ ରହିବୁଁ ଦେଖି ନାହିଁ ?
- ୩ ।—ଅରେ ଧରୁ ବୁଝି ବୋଧେ ପାଠ ପଢ଼ୁଛୁ ।
- ୪ ।—ବି ପାଠ ବୋଧେଉଁ ? ଅମେ ବର ବୁଝିବୁଁ ନାହିଁ ?
- ୫ ।—ଅରେ ଅ—ମ, ବେଗ ପାଠ ଦେଖି ନାହିଁ—ବୁ ବର ଅଛି ତା ବର
ବରବୁଝା ଦେବୁ ?
- ୬ ।—ରବ ରବ ଅମେ ଉପର ବାହିତ ବୁଝିବୁଁ ବେଗରେ ପିତା—
ବୋଧେର ବାଧା ଜାତର ଦେବେ ?
- ୭ ।—ଅରେ ଏ ଅମ ବସରବସନାବର ବଥା ଦେଖା ମାରିବୁଁ ବୁଝିବୁଁ ?
- ୮ ।—ବାହିତ ?
- ୯ ।—ବି ତ ତୋ ନାମର ବ ଗଲ ? ଧୂଳିକାକୁ ତା ଗାଏ ତ ଶୁଣି ବୋଧେ
ଅପରା ବୁଝାଦେବ—ସେ ଅମେ ଅମକୁ ବାଧେ ପଦ୍ମବିଦାକୁ !
- ୧୦ ।—(ପ୍ରଥମ ବୁଝିବୁଁ ବାଧା ଅଛି) ବୋଧେର ଅ ମ—ବୁଝିବୁଁ ନାହିଁ
ସେ ବୁଝିବୁଁ ବୋଧେରୁଁ ନାମଜାତବାକୁ ପିତା ଦେଖିବୁଁ ।—ଏ ବାଧିବୁଁ
(ବାଧାଦେବ)
- ୧୧ ।—ବା । ବା—ପାତ୍ର ବୁଝିବୁଁ—ସେ ପ୍ରସନ୍ନବୋଧେର ଅପଦେ-
ରେତ ବ ବୁଝିବୁଁ ? ଅମ ବୁଝାବ ଜାତର ପଢ଼ିବୁଁ—ବେଗାବର ବୁଝିବୁଁ
ନାହିଁ—ବେ ଦିଅବୁ ।
- ୧୨ ।—ବସରବ ବୁଝାବୁ ବୁଝିବୁଁ ବର ବୋଧିବୁଁ ବାଧା ।
- ୧୩ ।—ବାଧା ଅଛି ବା ?
- ୧୪ ।—‘ବୁଝାବୁଝାବୁଝା’ ମାଧବର ବୁଝିବୁଁ ବାଧାବୁଝା ବୋଧିବୁଁ—
ପଥର ବର ବା ରବ ବାଧାବୁଝାବୁଝାରେ ବୁଝିବୁଁ ମଧୁରାବ ବାଧା ବୁଝି
ବୋଧ ବୋଧିବୁଝା ବୁଝିବୁଁ ବୁଝିବୁଁ ବୁଝିବୁଁ ।
- ୧୫ ।—(ଅପରେ ବାଧା ଦେଇ ବୁଝାବୁଝା ବୁଝିବୁଁ) ବୋଧା ! ବାଧା
ବୁଝିବୁଁ ବୋଧେର—ବୁଝାବ ବୁଝିବୁଁ ବେଗେ ବ ବୁଝାବୁଝା ବୁଝିବୁଁ ବୁଝି
ବୁଝିବୁଁ ?—ଅମେ ବୁଝିବୁଝାବୁଝା ବ ବୁଝିବୁଁ । ବାଧା ବୁଝାବୁଝା ବୁଝିବୁଁ
ବାଧିବୁଁ ବ ବାଧା ବୁଝିବୁଁ ।

• [ବର ଓ ବସର ପ୍ରଭାବ ।

ପ୍ର ।—ବାଉଁଶ ! ତୁ ଏମନ୍ତେ ଶିଳାବନ୍ଧର ବାହୁଁର ବହୁତୁ—ହସ ପଡ଼ିବେ

ବି ।—ତୋପେଇ ! କହୁ ଅଗ୍ନି ସେବେଇ ତତ୍ତ୍ୱ ? ଏବେ ଏ ଲେଖକଗଣେ

ପ୍ରୀ—କେମିତି କଥା କାହିଁକି ହେବୁ ?—ଆମର ଦେଶ ଗଣ୍ଡି ଆଉଁସାଳୁ

କି ।—ସେ ଯୋଗସାଧୁମତଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି ସୁଂ ଅନୁସରଣ କରି ଚାହୁଁ ?—

କେଉଁଠି — (ଚଉପଞ୍ଚ)

[illegible]

୨' ।—ତୁମ୍ଭେ କାହିଁକି କାହାଣୀ ? କିଏ ଆସୁଛନ୍ତି ?

ପ୍ରତି :—ସ୍ୱର ସ୍ୱର ଦେଖିବା—ଝୋର ଲଙ୍ଗର ସୁଅର ଗୁଠା ।

ପ୍ର :- ସାହେବ ଆଜିକି ପରା । (ସଙ୍ଗରେ ସୁଧର ବାଜିବେ ଯେ) :-

ଭାବ !—ଭାବ ପରିବର୍ତ୍ତନ ନା—ସେ ବ୍ୟକ୍ତି ହେଉ ଚଳେ
ନେତ୍ର !—ଦେଖୁଛି ଗୋଟିଏ ଗପେ ତେ ଦେଖେ ଅନ୍ତର ।

[ଫଟୋ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଓ ଉପସ୍ଥାପନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସମୀକ୍ଷା]

୧୫୫ (୧୫୫୫୫୫)

ସୁଦ ସୁଦ ଶୁଭମାନେ ସମସ୍ତ-ଅଦେଶ,
 ଶୁଭ ସବେ ବୋ ଅଛନ୍ତି ଏ ଅପୋଷାଦେଶ ।
 ସୁଦ ମନ ଦେଇ ଶୁଭ ସମାୟତ,
 ଅନେକାକ୍ଷରରେ ଯାହା ଦେଉଛୁ ପ୍ରସନ୍ନ ।
 ଅଶ୍ରୁ-ଅକଳପାଳ ଗଳତନ୍ତ୍ରବର୍ତ୍ତୀ,
 ଦକ୍ଷିଣ ଦଶରଥ ଅସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର
 ଗଳତନ୍ତ୍ରରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦୋଷ ଦେଖେ ଅବସର,
 ବରଦେବ ସେ ପଦେ ନିଜ ଅଗ୍ରଜ ଭୂମର ।
 ସତ୍ୟବାଦ ନିବେଦିତ ନିବେଦନମୟ,
 ଶୁଭ ଶାନ୍ତ ଗତଦୁଃଖ-ଶାନ୍ତ ଶ୍ରୀମତୀ
 ଦାସ ସେବେ ପୁଣ୍ୟଲୋକ ଦେବ ଚନ୍ଦ୍ରବଳ,
 ପୁଣ୍ୟଦଶାଶି-ଦାସନ ନିବେଦେ ଉତ୍କଳ ।
 ଅନ୍ନ ଦଶାନ୍ତର ଦୁଃଖୀ ଗଳତନ୍ତ୍ରରେ ପାଦ,
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଦାସଣୀ ଦର ଯାହା ଯତା ପାଦ ।
 ଅନ୍ନ ସୁଦ ସମାୟତ ଚନ୍ଦ୍ରବଳସ୍ଥର,
 ଶ୍ରୀ ଦେବ ଶାନ୍ତ ସେବେ ଦେବୀ ଗଳତନ୍ତ୍ର ।
 ଅଦେଶ ଗଳ-ଅଶ୍ରୁ ଶିବେଶାର୍ଯ୍ୟ ଦର,
 ଅନନ୍ତ-ଭୂମିରେ ମାତ ଗାହାଣୀ ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଲଗଇବାସିନୀରେ ।—କୃଷ୍ଣ ସମସ୍ତେ ନୟ ।

[ଲଗଇବାସିନୀର ପ୍ରସ୍ତାବ ।

ପ ।—ସନ୍ତେ ।—ସନ୍ତେ ଏ ଏ ଶୁଭବଳ—ଅମର ସମସ୍ତେ ଶ୍ରୀ ଦେବେ—
 ଦାଶ୍ୟ ! ନାତୁଅ ।—ସନ୍ତେ ପ୍ରଭେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣର ଶୁଭବଳ ଆଦିତ୍ୟ
 ନିବେଦନ ଲାଭି ?

ସ, ଦ ।—ଅରେ ନାହିଁ ଅନ୍ତର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅଶ୍ରୁ ଦେବ ।—ସୁଦ ଅନ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
 ବରଦେବ । (ଗମନୋଦ୍ୟମ) ।

ପ ।—ସନ୍ତେ ଗାହାଣୀ ଦେବତା ?

ସ, ଦ ।—ଅରେ ମହାଶୟର ଅନ୍ତରେ—ଏହିରେ ମାତ ଦେବ ଲାଭିତ ଦେବ
 ଦେବୀ ସୁରେ ?—ସେଣା, ଦାଶ, ନାଟ ଦେବେ ବର ଦେବ—ଅନ୍ତର
 ଦେବ ଦେବ, ଦାଶ ପ୍ରଭୃତି ଦର୍ଶିତ ଦେବ ।

ପ ।—ଅନ୍ନ ଗଳତନ୍ତ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ?

ସ, ଦୁ । — ଅରେ ତୋତେ ମୁଁ ଅତି ଏକେ ବୁଝେଇ ଖବେ କା ।

ସ । — ବୁଝେଇବ ତାହୁଁ ତ ଅତି ବଡ଼ ମି ବୁଝିବାଣୀ କହିବି ଗୋଟାଏ
ଅବଧାନ ବଡ଼ତ ପିତ ?

ସ, ଦୁ । — ଅରେ ତାହୁଁ, ଏ ବର୍ତ୍ତମାନକାଳେ ଜଣେ ବ୍ୟସ୍ତକୁ ମାଟି ଦେଲା ।

ସ । — କେ ଜଣେ ଦେଇପାରେନା ?

ସ, ଦୁ । — ସେ ଅବଦର୍ଶକୁ ମନୁଷ୍ୟ ପାଇବେ (ପ୍ରସ୍ତାବନା) ।

ସ । — କୁହ କୁହ ଶକ୍ତି, ଅବଦର୍ଶ ଗୋଟାଏ ଅତି ଅତି । ଯଦି ରଜା
ଯେମନ୍ତ ଜଣେ ମାଟି ଦେଲେ — ଜମିଦାରୀରେ ଶ୍ରଦ୍ଧାଦେ ? ତ, ତା ବଡ଼
କିଛି ଦେବେ ?

ସ, ଦୁ । — ଅରେ ମୁଁ ତା ଅବଦର୍ଶ ଦେଇ ଅସିବୁ ତ ? — ଖୁବୁ ଅତି ବୋଲୁ
— ଯାକୁ ଯେତେ ଏ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖି ପଡ଼େ ସବୁ ମାଟି ଦେଖଇ, —
କୁହଇ ଜମିଦାରୀରେ ଶ୍ରଦ୍ଧାଦେ ତ ତାହୁଁ ଦୁମେ ଯାଉ ବୁଝ — ବର-
ଦାୟ ଦେ — କେତେ ଜାଣି କୁହୁନା ବୋଲୁଛଇ ମୁଁ ବୁଝଇ । (ଦୁଇ
ବକାସ ପ୍ରସ୍ତାବ) ।

ସି । — ବୋଲେ ! ତୁ କଣ ତା ବାଣୀ ସତ ବୁଝିବୁ ତ ? ବାଣୀ ତାହୁଁ ଧରି ବୁଝ
କହିବି ଯଦି ଦେଖଇ ? ଯଦି ମନୁଷ୍ୟ ଦେଇ — ଦେଇ ତା ମନୁଷ୍ୟ
ଦେଇ ପାରିବ ?

ସ । — ସତେ, ସେ ଦେବେ ତା ବୁଝଇ ?

ସି । — ତା ମୁଣ୍ଡ ।

ସ । — କହ କହ, ମନୁଷ୍ୟଦେ ଅସୁବିଧା ବୁଝିବା ।

[ସେଇଠା ମନୁଷ୍ୟଦେ ପ୍ରବେଶ ।

ପ୍ର ଓ ସି । — ଅବଧାନେ ଶୁଣତ ?

ମ । — ଅବଧାନେ ଶୁଣଇବି ଶୁଣଇବୁ ।

ସ । — ଅବଧାନେ ମୁଣ୍ଡରେ ପାଟି ଦାରିବ ?

ମ । — ଅରେ ମନୁଷ୍ୟଦେ ଅତି ବଡ଼ ପଦାବଧାନ — ଏ ପଦାବଧାନ ଦେଖୁ
ଖୁବୁ ମିତ୍ର ।

ସ । — ଅବଧାନେ — କଣ ଦେବେ ତା ?

ମ । — ତାହୁଁ ତ ଏକେ ତା ବଡ଼ ଅତି ତାହୁଁ ତ ? — ଅବଧାନେ ବୁଝଇ
ଧରି ତା ମନୁଷ୍ୟଦେ ଶୁଣଇ ଦେବୁ ।

ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର ।

ପ୍ର ।—କି କି ଦୂର ଅବସ୍ଥିତ ସେ—କିଏ ତା ବହୁତାଲ ଡିବେ ଦେମନ୍ତ ଦେମନ୍ତ
ଅନ୍ତରାଳରେ ।

ମ ।—କିଏ—ଅନ୍ତରାଳରେ ?—କିଏ ବସନ୍ତରୁ ଶୁଣା ଦୋର ଶିବାସନରେ
ଅବସ୍ଥିତ ଦେବେ ବା ବହୁ ଗାଲ ନାହିଁ ?

ପ୍ର ।—କି ବା ବହୁତା ସେ - କି ବାସ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ପୁଅ ଦେମନ୍ତ ଲଜା ବଦ ?

ମ ।—ଅରେ ପ୍ରଶ୍ନକରଣୀରୁ ଶୁଣାମାନଙ୍କର—ଅମ ବହୁତାରେ—ଏହାପରି ବହୁ
ଅଛି ସେ ଶୁଣା ବହୁତା ଦୋରରେ ପୁଅକୁ ପ୍ରଜାପାଳକର ଲାଭ ଦେଇ
ଧର୍ମଧର୍ମ ପାଇଁ ବସାଇ ତ୍ୟାଗ କରିବୁ ।—ଏବେ ବୁଝିବୁ ?

ପ୍ର ।—କି ବା ବଦ,—ଅବସ୍ଥାରେ, ଅନ୍ତରାଳରେ ଶୁଣିବ ବହୁତା ।

ମ ।—କିଏ ?

ପ୍ର ।—ଏ ଯେ ଶୁଣା ମାଟି ବଦା ତଥା ବହୁତା—କିମ୍ବାକିମ୍ବାରେ
ଶୁଣିବେହିବ ?

ମ ।—ଅରେ ସେବଣା କଣି ଶୁଣି ବହୁତା ବହୁ ନାହାନ୍ତି ।—କିଏରେ
ବହୁତା—“ବାହୁ ଦୋର ଯେବେ ଶାସ ଦେଉଣା, ବହୁତା ଦୋର ନ
ଅରଇ ମୁଖ, ଲଜା ଦୋରରେ ବହୁତା ତଥା, ବଦ ବହୁତା ସେ ଦେବର
ବହୁତା” । ଅମ ମହାଶୟନ ବହୁତା ଏ ବହୁତା ଲଜାରେ ଲଜାନ୍ତି । ଦେବଣାକି,
ଅତି ବାହୁ ପ୍ରଜାପାଳେ ଦେମନ୍ତ ପୁଅରେ ଲଜାବହୁ—ବହୁତା ଦେମନ୍ତ
ତହିଁରୁ ଅଛି । ଶୁଣା ମାଟିରେରେ ଏହାପରି ବହୁତା ବଦ ଦେବ
କିମ୍ବାକିମ୍ବା ନିରେ ଲଜା ଅବଶିଷ୍ଟ ଶୁଣା ତଥା ଲଜା ଯେ କିମ୍ବାକିମ୍ବା ଶୁଣା
ସମସ୍ତଙ୍କର ଶୁଣା ମାଟି ଦେବ । ଦେଉଁ କିମ୍ବାକିମ୍ବା ପ୍ରଜାପାଳେ ପ୍ରଜାପାଳେ
କିମ୍ବାକିମ୍ବା ଶୁଣାରେ ବହୁତା ଦେବ ସେ କିମ୍ବାକିମ୍ବା ଏତାଦେବରେ ଦେବ
କିମ୍ବାକିମ୍ବା ବହୁତା ।

ପ୍ର ।—ଏ ଅମ ଲଜାପରି ଦେବ ବହୁତା ଶୁଣାପ୍ରଜାପାଳକ ଦେବେ କି ?

ମ ।—ଅଛି ଦେବତା ତାଙ୍କରୁ ବଦ ବସନ୍ତରୁ ଅମର ଦେମନ୍ତ ପ୍ରଜା ପାରିବେ ।

ପ୍ର ।—କି ସେ ବହୁତା ମିଛ କହେ—କିମ୍ବାକିମ୍ବା ବହୁତା ବହୁତା—ଏହାପରି ସେସବୁ
ବହୁତା ଦେବତାପରି ।

ମ ।—ଏବେ ଦେବ ?—ଅନ୍ତରାଳ ବହୁତା ନାହିଁ ?

ପ୍ର ।—କାହିଁ ଅବସ୍ଥାରେ ।

ମ ।—ଦେବେ ମାତ୍ର ଏହା—କିମ୍ବାକିମ୍ବା ଲଜାରେ ଶୁଣା ଅବସ୍ଥାରେ ଶୁଣା !

୨ ।—ବାଲ୍ୟ, ଶୁଭ ଲେଖକ: ଶିଳା—ହରପାଂର: ରାଜ୍ୟ ଶୁଭଚରଣେ ଚରଣ
ଭୂତର ନାମ ।

ସି : ଦୁଇ-ପା-ବୋହେ, ଅଳ୍ପ ସେ ଲୋକେଣାତେ ଦେ ଦହୁ.
ସବେ ?

୨ ।—ଅରେ—“ହାମରାହା, ସତ ମିଛ କହୁ ତ ସତ ପାଉ” । ତାଙ୍କ
କଥା ଅନୁସାରେ ଦେଖାଯିବ—ସ୍ୱାମୀଙ୍କଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟର ପଦକ୍ଷେପ
ଦେଖିବ—ସେ ଦେଖିବ କିଏ ଏହି ମିଛ କହୁ ରାଜ୍ୟର ଅବସ୍ଥା କିପରି
କିଏ କେହି କହୁ କି ଦେଖେ ।

ଦ୍ଵି-ମି ପଦ ଦେଖିବ-ସେମନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଉଳରେ ଅବସାରେ ବସୁନ୍ଦରୀ
ଆସେ । (ନୂତନ ଗୀତ) ।

ବେଘ ବେଘବ ଘେ ବଢ଼େଷ ଗଢ଼େଷ ଖଞ୍ଜ-

ତେ ମହାବଳ ଚକ୍ର ଲେ ଶଞ୍ଜ ଦେଲ ଶିବା ଶୁଭ ।

[ଚଣଦ୍ୱୟର ଦଳିତାଂ ଗାନ୍ଧି ଗାନ୍ଧି ପ୍ରସ୍ତାବ ୪]

• 2020 | 2021 |

(ଦେଖନ୍ତୁ ପୃଷ୍ଠା)

ଶ୍ରୀମତୀ ସୁଲତା ମଲ୍ଲିକା—ପାଠ ଦେଖନ୍ତୁ ।

ମାତ୍ର ୧୦ ମାତ୍ର ଅବଦାନେ ।

ମାତୃତ୍ୱ ତତ୍ତ୍ୱୋପାଧି ଅନୁ ମତାନ୍ତ ମାନବେ ପଦେ ପଦେ । ଶବ୍ଦ ।

ଧର୍ମ ଦାଣ୍ଡୀ ସଙ୍କଳ୍ପନା, ବାହୁଣ ଚଣ୍ଡାଳେ ମିତ,

ଅଳକା ଉତ୍ସବେ ଭଲ ମାତ୍ରେରୁ ଦେବେ ଅମୋଦରେ । ୧ ।

ଭକ୍ତା ଶ୍ରଦ୍ଧା ପବନ ଶ୍ରେଣୀ, ଗୌରବେ ଅବନ ଶ୍ରେଣୀ

ବନ୍ଧୁଆମେ ବନ୍ଧୁ ଗୋଲ ସୁଧା ଅପେ ଦେବେ ବଡ଼ ବନ୍ଧୁ । ୨ ।

ପ୍ରଭାତ ସମୟରେ ଉପସ୍ଥାନ, ପ୍ରାୟତଃ ପ୍ରାୟତଃ

ହୁଳହୁଳିତ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କ ଗୋଟିଏ ଗୁଚ୍ଛ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ । • ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଅଭିନୟ ।

ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟ ।—ଗାନ୍ଧୀ ବୌଦ୍ଧର ଅନ୍ତଃପତ୍ନୀ ।

(ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନେ ପଣା ବୌଦ୍ଧର ଅନ୍ତଃପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସୁଛନ୍ତି ।)

ବୌ ।—(ବାମପଟୁ ଅନ୍ତଃପତ୍ନୀଙ୍କ ମର୍ଦ୍ଦକ ଦିଅଁ) ଓ—ଆଜି ବାମପଟୁଙ୍କ
ଏତେ ଦେଖିବି ତାହୁଁକି ।—ଆଜ୍ଞାରେ ଆଜି ବାମପଟୁଙ୍କ ଅଧୋଭାଗ
ଅନ୍ତଃପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଯିବାକୁ ହେବ, ମାତ୍ର ଏ ଅନ୍ତଃପତ୍ନୀଙ୍କ ବସ୍ତ୍ରାଳରେ
କି ବସ୍ତ୍ରାଳା ମୁଁ କେହି ନାହିଁ ।—ଆଜ୍ଞା—ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦୃଢ଼
ଭାବେକୁ ଅନ୍ତଃପତ୍ନୀଙ୍କ ବସ୍ତ୍ରାଳରେ ଦେଖିବାକୁ—ସେହି ଶିକ୍ଷିତ-ସେବକାଳ
ରତା ପ୍ରମୋଦ ଭିକ୍ଷୁଙ୍କ ଦୋର ଭିତରେ ଗାନ୍ଧୀ ଶର୍ମ ବଳେ ପଡ଼ି ଯିବୁ ବୁଝ
—ମୋର ଅବା ସାଧାରଣତଃ ଦୃଢ଼ତା ଦେବ ଏହା କିଏ ବୁଝ
ପାରେ ।—ଭଗବନ୍ ! ଗୋପନୀୟ ! ଅନ୍ତଃପତ୍ନୀ କି ଶତକ୍ଷେତ୍ରରେ
ଦେବଦେବେ ମନୋହର ସମର୍ପଣ ଦେଇଛନ୍ତି ?

[ଗାନ୍ଧୀ ଓ ଶତକ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରବେଶ ।]

ଶତକ୍ଷେତ୍ର ।—ମା—ମୁଁ ଗୋଟିଏ—

ଗାନ୍ଧୀ ।—ଗୁଣି ଗୋଟିଏ—

ଶତକ୍ଷେତ୍ର ।—ନା—

ଗାନ୍ଧୀ ।—ମୁଁ ବୁଝୁଛି—

ଶତକ୍ଷେତ୍ର ।—ମୁଁ ବୁଝୁଛି—କି ତାହାଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ପଡ଼ିବ ?

ଗାନ୍ଧୀ ।—ମୁଁ ବୁଝୁଛି ?—କେତେ ଜଣ ବୁଝୁଛନ୍ତି ଆଜି ମା ?

ବୌ ।—ସବୁ ଜଣ-ଜଣ ଲମ୍ବେଇବୁ କି ? ଧର୍ମର ଦୋର ବୁଝୁଛି ତାହାଙ୍କ ?
ଶତକ୍ଷେତ୍ର ବୁଝୁଛି ବୁଝୁଛି ବୁଝୁଛି ବୁଝୁଛି—ସେ ଶିକ୍ଷିତ-ତାଙ୍କ ଶେଷେ
ଏହି ଦେଖି ସେହି ବୁଝୁଛି ତାହାଙ୍କ—ଆଜି କଣ ?

ଶତକ୍ଷେତ୍ର ।—ମା—ଗୋଟିଏ ଶିକ୍ଷିତର ଅନ୍ତଃପତ୍ନୀ—

ବୌ ।—ଆଜି ଶତକ୍ଷେତ୍ର ! ଏ ଅନ୍ତଃପତ୍ନୀଙ୍କ ବସ୍ତ୍ରାଳ କି ଶିକ୍ଷିତର ଲକ୍ଷଣ
କିଛି କିଛି ଅଛି ବୁଝୁଛି !—ଗୋଟିଏର ଏ ପ୍ରକାରେ ଚଳିବାକୁ ହେବ
ଏହି ଦେଖିବାକୁ—ଶିକ୍ଷିତର ଦେଖିବାକୁ ଅନ୍ତଃପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ
ନଦୀର ଦୋରଥାକୁ—ଅନ୍ତଃପତ୍ନୀଙ୍କ ଅନ୍ତଃପତ୍ନୀଙ୍କ ନଦୀର ଦୋରଥାକୁ
ଦେଖିବାକୁ !

ଶତକ୍ଷେତ୍ର ।—ତାହା ମା—ସେହି ସତ ଗୋଟିଏ ଶିକ୍ଷିତର ଅଛି ।

ଶବ୍ଦ ।—ମା ଆଜି ମହାବଳଙ୍କ ଦରବାରରେ ଅନେକ ଗଜ, ଶାମନ୍ତ, ମନ୍ତ୍ରୀ
ଓ ପ୍ରଜାମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ଥାଉ । ଅଳ୍ପବୟସ୍କ ବରଦାସ୍ ଗଜକୁମାର ପ୍ରିୟଙ୍କର
ଶ୍ରବଣକଳ୍ପକୁ ବିକାଶରେ ବସେଇବାର ମହାବଳ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଲେ । ଅମେ
ସେହି ବୟା ଶୁଣି ସମ୍ମୁଖେ ଲୋଚନ କରିବାବାରଣ କରୁନି ଅସିବୁଁ ।

ବୌ ।—(ସିନ୍ଧା ହୋଇ ବସି ବ୍ୟାକୁଳେ)—କଲେ ଶବ୍ଦଟା ? ତୁ ସବୁ କହୁଛୁ ?

ଶବ୍ଦ ।—ମା ଏହିପରି ପ୍ରସ୍ତୁତ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏ ଥୋ ହେଉଛି । ଅଯୋଧ୍ୟାବାସ
ଅବସ୍ଥା ଯେତେ ଗଜଦରବାରରେ ଶ୍ରବଣକଳ୍ପ ବହୁ ସୁଖଦ ହେ ଯିବା-
ସକାରୁପେତ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ—ମହାବଳ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷାଦାନରେ
ସନ୍ତୋଷ ଲଭି ପରି ଦରବାରରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଯୌବକ୍ୟରେ ଅଭି-
ଷେକ କରିବାର ଅନୁମତି ଦେଇଛନ୍ତି । ପ୍ରଜାମାନେ ତୁମ୍ଭକୁ ଜୟଦୋଷଣ
କରି ଆସିବା ସନ୍ତୋଷ ଜଣାଇଲେ । ଗଜଯାତ ସୁଖୋଦ୍ଭବ ଓ ଅଭିଷେକ-
କାର୍ଯ୍ୟର ପଥାଦକ୍ଷ ଅଦ୍ଭୁତତା ଜୟଦରବାରଣ ଓ ମହାବଳଙ୍କ ସମ୍ମୁଖେ
ଅନେକ ଦେଖିମାଣକେ ମୁଁ ଆଜି ଶୁଭଦ ଖାଉଁ ଅସିବୁଁ ।

ବୌ ।—ଶବ୍ଦ ! ଏତଦନ୍ତେ ନାହିଁ କିଆରି ଦୃଷ୍ଟିକାନ୍ତର ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲେ ।
ଶବ୍ଦ । ମୁହଁର ସୁସମ୍ପନ୍ନ ଗ୍ରନ୍ଥ ହେଲେ ମା ମନରେ ସେ କି ଅନନ୍ଦ
ହୁଏ ତାହା ବୋଲି ମୁଁ ଆଜି କି କହୁଛି—ଦୌଶନ୍ୟର ଦୃଷ୍ଟିକାନ୍ତରେ
ମୋର ଶ୍ରବଣ ଅତି ଅନନ୍ଦକାନ୍ତରେ ଅନନ୍ଦୋତ୍ସୁକୀ ଜଗନ୍ନାଥ ହୋଇଲେ
ଘରନାବ ହେବେ ଏହା ମନେ ପଡ଼ି ଧର୍ମପୁଣ୍ୟ ଲାଭ ହେଉଛି ! ଶବ୍ଦ—
ତୋର ସଖା ସମତରୁ ତାହାନ୍ତ ?

ଶବ୍ଦ ।—ପ୍ରିୟଙ୍କର ଶ୍ରବଣକଳ୍ପ !—ଆଉ ପ୍ରିୟଙ୍କର ନୁହେଁ, ଏବେ ମହାବଳ-
ଶ୍ରବଣକଳ୍ପ—ସେ ଗଜକଳ୍ପରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ମହାବଳ ବାବୁଙ୍କୁ
ସମ୍ମୁଖେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକେ ଅପଣା ଅଭିପ୍ରାୟ ଜଣାଇ ଦେବାକୁ ପ୍ରଜା ଓ ସଭା-
ମାନେ ‘ଜୟ ଶ୍ରୀମନ୍ତବ୍ୟ କି ଜୟ’ ବୋଲି ଜୟଜୟକରି କଲେ । ସେ
ସେତୁରେ ଥିଲେ ଅମେମାନେ ଶୁଣିଅସିବୁଁ । ତାହା ସମତରୁଙ୍କର
ପରିବେଶ ହେବ ।

ବୌ ।—ଶବ୍ଦ !—ଶବ୍ଦ !—ତୁମ୍ଭଙ୍କରୁ ମୁଁ ସମତରୁଙ୍କଠାରୁ ଭବି ବୋଲି
ହେଉଛି କି କଲେ । ମୋର ସମ ସେପରି ପ୍ରିୟ କୁମେମାନେ ମଧ୍ୟ
ହେଉଥିଲେ ପ୍ରିୟ । ତୁମ୍ଭଙ୍କର କଳ୍ପ ଯେଉଁପରି ତୁମ୍ଭଙ୍କରୁ ଅତି-
ମୋଡ଼େ ସେପରିକି ସେବଳଠାରୁ ମୁଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କ ଅଗ୍ର ସୁପ୍ରାସ୍ତ ଶୁଭ
କରୁଛି ।—ଶବ୍ଦ, ଶବ୍ଦ, ଶ୍ରବଣ କଳ୍ପକର ଦୋଷପୁଣ୍ୟ ସେବ ଅତି

ଦେଉ ତାହା ଦେଉ ଓ ତେ ଦିଆଯିବରେ ଦେଉ—ତେବେ ଲୋକମାନେ
ତାହାଙ୍କର ସୁଖାଦି କିମ୍ବା ମହାବଳକୁ ଦେଖିବାକୁ ଯିବୁନା, ସୁଖ ମନ
ସେପ୍ରକାର ପ୍ରସନ୍ନ ଦେଉଛି ତା କି ଦେଉଛି ?—ଆହାହେଉ, ଦୟା, ଭୃମ-
ମାନଙ୍କୁ ଏ ସୁରକ୍ଷାଦାତା ଦେବାରେ ଲାଗିଲା ବୋଲି କିମ୍ବା ପୁରସ୍କାର
ଦେବ ? ଏହି (ଲାଗିଲା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରୁ)—ଏହି ଲାଗିଲା
ପ୍ରକାର କରୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଦେଇ ଅପଣା ମାତୃସମାପ୍ତେ ଲୋକ କର ଏ ସୁର-
କ୍ଷାଦା ଲାଗିବ—ସେ ପ୍ରତି ମୋର ଧ୍ୟାନ । (ଲୋକ ? ଦେଖିଲେ
ଉପସ୍ଥାନ ଲୋକେ ପିନ୍ଧାଉଥିବା) ଅତି ରକ୍ଷାକରଣକୁ ତାହା ଅତି
ଭୃମମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁର ସୁଖ, ରକ୍ଷାକରଣ ଓ ଶେଷ ପ୍ରକାର କରୁଛି ।

ଅବତାର — ସେ ଅସ୍ଥା ମା ! — ତେବେ କିମ୍ବା ଶେଷରୁ ଲୋକ ତ ଆଉ କି
(ଭୂମିକୁ ବଞ୍ଚାଇବା ପ୍ରକାର) ।

ଅବତାର — (ଭୂମିକୁ ବଞ୍ଚାଇବା ପ୍ରକାର) ।

[ଅବତାର ଓ ଅବତାର ପ୍ରକାର ।

ପ୍ରକାରପ୍ରକାର ।

ବିଷୟ ଦୃଷ୍ୟ—ଦେବଦୃଷ୍ୟ ।

[ପ୍ରକାରପ୍ରକାରପ୍ରକାର ବୋଲି, ସୁଖାଦି, ସୁଖାଦି ଓ ରକ୍ଷାକରଣ ପ୍ରକାର ।]

ଦେଉ — ରକ୍ଷାକରଣ — ମୋର ସମସ୍ତ ସୁଖ, ରକ୍ଷାକରଣ ? ସେହିପରି ଅତି ରକ୍ଷା-
କରଣରୁ ମୋ ଦେହପରି — ମୋତେ ଏ ରକ୍ଷାକରଣ ଏହା ଦେଖାଯାଉଛି ।
ରକ୍ଷାକରଣ, ସମ ରକ୍ଷା ଦେଲେ କି ରକ୍ଷାକରଣରୁ ସୁଖ ଦେଲେ
କାହିଁ ?

ସୁଖ — ସେ କି ରକ୍ଷାକରଣ — ସମ ଦେହପରି ଲୋକସୁଖ — ସେ ରକ୍ଷାକରଣ
ଦେବର ରକ୍ଷା ଦେବ କି ? ରକ୍ଷାକରଣ ଦେଲେ କି ରକ୍ଷାକରଣ ଦେଲେ ଏମାନେ
ପରସ୍ପର ଭୟର ସେବାକାରୀ । ଅର୍ଥେଣ ! ମୁଁ ଜାଣି ରକ୍ଷାକରଣରୁ
ସମର ଅଭିପ୍ରାୟ — ସେତେବେଳେ ସମ ରକ୍ଷା ଦେଲେ ତେବେତେବେଳେ
ଏମାନଙ୍କର ସୌଭାଗ୍ୟ ରୂପକୁ ବଢ଼ିଲେ; ତା କି ଦେବ-ମାନଙ୍କୁ —
ସୁଖର କି ମନୁଷ୍ୟ ମାନଙ୍କ ? — ସେ ଦେହେ ଦେହର, ଦେହରୁ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ,
ଦେହରୁ ପିନ୍ଧାକାରୀ — ଗାଠି କି ଏ ରକ୍ଷାକରଣ ଲୋକେ ତାହା ଦେଉଥିବୁ ।

ଦେଉ — ମୋର ଦେହରୁ ସମ ଦେହରେ ଯେ ପ୍ରକାରପ୍ରକାର ଅତି ସମସ୍ତଙ୍କର

ସମସ୍ତେ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଦେବାପାଇଁ ଏହି ସମ୍ବଳେ ଅନୁରୋଧ
କରୁଛେ ।—

ସ୍ତ୍ରୀ — ଅଜା ! ତାହାର ଅନୁରୋଧ କି ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ? ତୁମେ ତ ଅଜା, ଅଜାଙ୍କର କି ତୁମର ମନ ଅତି ଏହି ପ୍ରକାର ଦେଇଛି ? ତୁମେ ତ ତୁମ ପୁଅଙ୍କର ମାତା ।

ତୋ । — ଭଉଣୀ ! ଆମର ଦୁଃଖର ଜୀବନ-ଚରଣର ଦୁଃଖେ ଦୁଃଖେ
 ଦେଖଇ—ଅନ୍ନ ଦେବେବାନକୁ ଅବା ଅନ୍ନା ଅନ୍ନ—ଏ ଜୀବ ଆଉଁ ଖାଏ
 ପୁଣ୍ୟପଦର ମଙ୍ଗଳ ଅନ୍ନ ସେବାଦେ ସୁଖରେ ପିତାପିତା ଘର ଚଳାଇ
 ପର ଭରଣର ଦେଖିଲେ ଏ ଦୃଢ଼ବସୁଧରେ ଦେଲେ ମନରେ ଶାନ୍ତି ନିଶିତ,
 ପ୍ରାଣ ଶାନ୍ତର ଦେବ । ଭଉଣୀ ! ସମ ସେବକ ତାର ଗୁଣପାଳେବ ଦେବ
 ବାହାଘର ଗୁଣ କୁହନ୍ତି । ଏହି ଭଉଣୀକୁ ଦେଖ ନା—ଆଜି ସମସ୍ତ
 ସୁବିଧାଶ୍ରୀତିର ବାଉଁଶ ଶୁଣି ତାର ମନ ଚପଟ ହୁଅନ୍ତୁ ଦେଉଅ—ସେ
 ମନେ ସମ ଅନ୍ନ । ଅଭେଦୀୟା—ସେବ ସମସ୍ତ ଗୋରୁ—ଦେବ-
 ଭଉଣୀ ! ସମସ୍ତର ଗୁଣ ଦେବା କୁ ମନାହୁଏ ?

ଉତ୍ତର ।—ମାତା ! ଉଇ ବନବନ୍ତ ଗଜା ଦେବା ମୁଁ ତ ମନାସେ ତ ମତାହେ
 ଦେବ ? ମୋର ଏ ବାହୁସ୍ଥ ବ୍ୟାଧି ଶରୀରବନ୍ତର ଉତ୍ତର ସ୍ଥିତି
 ବଦଳୁଛି— ସେ ମୋର ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭ୍ରାତା ପିତୃବୃନ୍ଦ—ସେ ଗଜା ଦେବ
 ବିଦାସନ ଉତ୍କଳ ଚଳେ ଉତ୍କଳ ଚାଳର ବଞ୍ଚିଶାସନରେ ତିଆରି ଦୋର
 ଶୁଣିଆରଣବଦ ଉତ୍କଳାଶନରେ ପ୍ରଜା ଦେବ—ମା, ଉତ୍କଳ ଏକ
 ପାତରେ ଧୂର୍ଜତ ଦେବ !

ବୋ । —ରଜରା ବୁଦ୍ଧିହେ, ଦେଶିକ ଚ—(ରାଜରା ଡିରସୁମ୍ଭବ ଓହ)—
 ଦେଶିକ ଚ ରାଜରା ପୁଅର ବସର ବଦନର ବୁଦ୍ଧି—ଓହର ଅନ୍ଧାରର ରାଜ
 —ରାଜରା ଚାନ୍ଦରା ଏ ନାମକରୁ ଓହର ବୁଦ୍ଧି ଦେଖାନ୍ତୁ,
 ଖୋର ଏକା ଛାଡ଼ା ଅଛି ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାଣରା ନାହିଁ ।

[ସ୍ବଚ୍ଛନ୍ଦେ ସ୍ବପଦ୍ୟାୟ ପ୍ରବେଶ ।

ତୋ ।—ତେ ହୃଦୟ, ଏବେ ଉତ୍ତର ଗାଉଁର ଦେଲ !

୧୦୦ ୧—ସା ! ଉତ୍ତରୁ ଆଉ ବନ୍ଦ—ଅନ୍ତଃସୁରାଗଦରେ ଯାଉ ନବେ ସେ
 ଅନ୍ତରରେ ବଦଳେ ଗୋରା ଧରଣରେ ଦେଖି ଦର୍ଶନ କହେ ଶ୍ରଦ୍ଧ
 କହେ ୧୧; ସୁଖ ଭେଦେ ପୁରୁ ପୁଣି ଅନ୍ତର—ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଦେବା

ଦ୍ଵିତୀୟ ଅଂଶ ।

ତଥା ଦୂରଞ୍ଚିତ ଶବ୍ଦଧ୍ଵନି ଓ ମନ୍ତ୍ରାଦିଭିରାମ ବସ୍ତୁବାସ୍ତୁ ବସ୍ତୁବିଦ୍ୟ
ଅସିଦ୍ଧ ।—

ଦେଖନ୍ତେ ।—(ପଞ୍ଚମ ଶ୍ଳୋକ)

ଶ୍ରୀ ।—ଏହି ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟ ଶବ୍ଦାଦି ।

ତୈ ।—ଉଚ୍ଚ—ସୁନ୍ଦରୀ, ଗୋପସ୍ତ୍ରୀ ସଦୃଶା ଉଦୟରେ ମିତରା ଦୃଶ୍ୟ—
(ବେଦରୁ ବସନ୍ତାଳା ବାହାର ବସ) ହୁ ଏହି ବସନ୍ତାଳା ଗୁପ୍ତା ବସ
—(ବସନ୍ତାଳା ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟ ବେଦରେ ପ୍ରଜାତପଦା) ଉଦୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ,
କାଳ ସମ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ବସିବେ; ଶେଷ୍ଠ ଉଦୟରେ ଶାନ୍ତସ୍ଥାନର ଗୋପେ
ଏ ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟର ଉଦୟିତ ବେଳେ ସେ ଉଦୟାଳ ସମ ଏବଂ ବାହାର ଗୋପା-
ପଦ୍ମ ସଦୃଶୀ ଦେଇ ସନ୍ତୋଷାଳତା ପରିବେଷିତ; ତୁମେ ଶାନ୍ତ ଅଛୁ ଉଦୟ
ସମୟରେ ଦେଖି ପ୍ରସନ୍ନରେ ବସ—ହୁଁ ଏତଦ୍ଵୟରେ ଦେବଦେବ
ବସନ୍ତର ଉଦୟରେ ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟର ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟ ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟ ବସିବେ ।

[ଦେବ ଦୌଷ୍ଟ୍ୟାନ୍ତ ମୌଳିକମନ୍ତ୍ରପଦ୍ମର ଧ୍ୟାନପଦ୍ମ;
ସୁମିତ୍ରା ଓ ଶିବା ପ୍ରସନ୍ନରେ ଏବଂ ଉଦୟ ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟ
କାଳରେ ବସନ୍ତରେ ଉଦୟିତ ।

ଶ୍ରୀ ।—(ଶ୍ରୀ)

ସୁମିତ୍ରା ଧ୍ୟାନ—ଉଚ୍ଚ ଶେଷ୍ଠ ।

ଗୋପ ସେ ମନ ପ୍ରଭୁ-ଉଦୟାଳୀନ ଗୋପ ବସନ୍ତର ଧ୍ୟାନରେ ।
ବସନ୍ତ ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟ ଦୌଷ୍ଟ୍ୟାନ୍ତରୁ ଶାନ୍ତସ୍ଥାନରୁ ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟ । ଗୋପା ।

ଅଦୃଶ୍ୟରୁ ଦୂରସ୍ଥରେ

ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟର ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟରେ ।

ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟର ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟରେ ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟରେ

ଅଦୃଶ୍ୟରୁ ଦୂରସ୍ଥରେ ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟରେ । ୧ ।

ଅଦୃଶ୍ୟରୁ, ଦୂରସ୍ଥରେ ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟରେ

ଉଦୟ ଏବଂ ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟରେ ଧ୍ୟାନରେ ।

ଉଦୟରେ ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟରେ ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟରେ—

ଉଦୟ ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟରେ ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟରେ । ୨ ।

[ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟର ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟ ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟ ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟ
ଉଦୟରେ ଶ୍ରୀମଦ୍ଵୟରେ ।

ଭର୍ତ୍ତ । —ମାତା, ପିତା ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ପ୍ରଜାପାଳକଦ୍ୱାର୍ତ୍ତୀରେ ନିୟୁକ୍ତ କରିଛନ୍ତି । ସେ
ଅଳ୍ପ କଲେ ସେ ବାଣ ଅମ୍ଭର ଶୌଚବିଚାରରୂପେ ଦେବ । ତାହା
ଅତି ଶୁଭର ଅମ୍ଭ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପକାଶ କରି ରହିବେ, ଉପକାଶମାନେ
ଏହି ଦୟାପ୍ରାପ୍ତ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ପିତା ମଧ୍ୟ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଏହିଭାବେ ଅବେଶ ଦେଇ
ଛନ୍ତି । ଏବେକୁ ବାଣ ବଜାଉଛେ କିମିତି ନାମକର ସେ ସବୁ ମଞ୍ଜୁ-
କାୟର ଅବସାଦ ଅପଣ ଅତି ଚଢ଼ିର ଅଦୈବତା ଦରୁ ।

ବୌ । —(ଅନନ୍ତପୁର ବାଟରେ) ସମ । ତୁ ଚରଣର ଦୋ ! ତୋର
ପଶୁ ଦୁଇ ଦେଉ ! ଶରୀର ଦରି ସମାଜ ଅତି ପ୍ରମିଥାର ଅନ୍ତରାଳମାନଙ୍କୁ
ଅନୁରୋଧ ଦିଅ ! ବସ ! ମୁଁ ତ ଶୁଭକ୍ଷେତ୍ରରେ ଘୋଡ଼େ ଚର୍ଚ୍ଚିତେ ଯାଉଛି ।
ତୁ ମୋର ନିକଟରେ ମହାଗଜାଙ୍କୁ ପରିଚ୍ଛା କରିବୁ । ଅନ୍ଧାର ଦଥା
ତ ବୋଲିବୁ—ମୁଁ ଯେ ଦମନକାନ୍ଦର ଦରୁର ପ୍ରସବର ପ୍ରାର୍ଥନା ଦିଅ
ତୁର ଉପକାଶ ଦେଖୁଛୁ ବାବା ତାର୍ତ୍ତ ବୋଇଲି, ଶରଣ ଘୋଡ଼େ ତାର
ଅନ୍ତର ଦିଅବେ !

ସମ । —(ବାଟାମୁଣ୍ଡେ) ଶୁଭ ଲକ୍ଷଣ । ଏବେ ଯେ ସଙ୍ଗେ ଘୋଡ଼େ ମଧ୍ୟ
ଗଜାଙ୍କର ବଦନ କରୁଛୁ ଦେବ । ତୁ ମୋର ଅପର ଅନ୍ତରାଳ ସୁରଙ୍ଗ
ଲକ୍ଷଣ ମୋ ପ୍ରାୟ ଘୋଡ଼େ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର ଦରୁଛନ୍ତି । ଘୋର ନାବକ ଅତି
ଗଜାବାମନା ଦେବତା ଘୋଡ଼ପାଇଁ—ଏହି ତୁ ଅରବିନ୍ଦ ଶ୍ରେଣୀ ପଦାର୍ଥ
ସବୁ ଉପକାଶ ଦିଅ ।

ସମ । —ସମ ! ଘୋଡ଼ର ଦେବପୁତ୍ର ଅପ୍ରସନ୍ନାଦିତମାନ ତୁର ଶରଣରେ
ନିଶ୍ଚିନ୍ତା କରିବ । ଘୋଡ଼େ ଦେବରେ ତୁ ଯେ ଦୌଷ୍ଟ୍ୟଦେବର ଚର୍ଚ୍ଚିତ
ଜାତ ଘୋଡ଼େ ଏ ଦଥା ମୁଁ ଏତାଦେବରେ ରୁଦ୍ଧିବି—ତୁ ମୋର
ନେତୃତ୍ୱ—ଲକ୍ଷଣ ଘୋଡ଼ର ବାସ—ଅନ୍ଧାର—ତୁ ଯାହା ଅଳ୍ପ
ଦରୁର ଲକ୍ଷଣ ବାହାକୁ ପ୍ରାଣପଣେ ଶାଳନ କରିବ—ଘୋଡ଼େ ବାହାର
କାନ୍ଦ । ଅତି ତୁ ଯାହା ଦିବୁ ତୋ ମୁହଁରେ ଯେ ବାହା ଶାଳନ
ବୋଲିବ ଅଧିକ ! ନାମାଦେଉ ସମ ! ଶୁଭକ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଭବ ଘୋଡ଼ର
ଉପର କୁଦେ—ମୁଁ ଅନ୍ଧାର ଦରୁର ପ୍ରଜାପାଳେ ସେହି ଘୋଡ଼େ
ପ୍ରଜାପାଳରେ ବସାଇବାକମନ୍ତେ ମହାବ୍ରତରେ ଲାଗି ଅରବିନ୍ଦ
ଦିବୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସେହିପରି ପ୍ରଜାପାଳର ମହାବ୍ରତରେ ଦରୁରାବିବୁ
ଉପର ପରଦା ଘୋଡ଼େ ସଦୃଶ ପ୍ରକାଶ ଦରୁବେ । ଅତି ଘୋର ଏ
ଲକ୍ଷଣକୁ ଘୋଡ଼େ ଘୋଡ଼ରେ ଶାଳନ କରିବେ ।

ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧ ।

ଉଷା ।—ହଉ ! ପୂର୍ବଦିନରୁ ଭୟ ଅବର୍ତ୍ତନ କର ଯେତେବେଳେ ଲକ୍ଷ୍ମର ଗଣ୍ଡି ପରସ୍ପର ଦୃଢ଼ ହେଉଥିଲେ ତାହାର ଶାନ୍ତୀ ଏ ପରିସ୍ଥିତିର ଦୃଢ଼-ଭାବ ? ଅପଣ ଗହର ଶକ୍ତି, ମୁଁ, ଭରତ ଓ ପ୍ରହର ଗଣ୍ଡିର ଶାନ୍ତୀ ଏକ ପ୍ରକାରର ପ୍ରକାଶରୂପ : ଯଦି ଗହରର ଅସୁବିଧା ଲକ୍ଷ୍ମଣଦେବର ଗଣ୍ଡି ବୁଲିଯାଏ ତେବେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସମୟରେ ପ୍ରକାଶରୂପ ପରମାତ୍ମାରେ ନୂଆ ହେବ—ଏକଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶାନ୍ତର ବସ୍ତ୍ର ଅଛି ବିଶେଷତର ଚନ୍ଦ୍ରକାର ପ୍ରସ୍ତୋତନ ନାହିଁ ।—ହଉ ! ଅପଣ ଚିନ୍ତାକ୍ଷରରେ ନୟିଲେ ମୁଁ ଶ୍ରୀ-ଆଦିଏ ଦର ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ଦୃଶ୍ୟ—ଦେବଦେବ ଲକ୍ଷ୍ମଣଦେବରେ ଏହି ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ତୃତୀ ।—ହଉ ! ତୁ ଅପଣ ବୃକ୍ଷରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦାହିନ ଗୋର ଅନ୍ୟ ଦ୍ରାଘାତ ସହରରେ ଯାବତ୍ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରକାଶ କଣି ନେଉଛୁ । ତୁ ଚିନ୍ତାକ୍ଷରରେ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଏକାଦେ ଚନ୍ଦ୍ରକାର ଗୋର ସେବାରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶାନ୍ତ ଗୋର ସନ୍ତାନ ସ୍ୱର୍ଗପ୍ରାପ୍ତ କରୁଥିଲେ ମିଶ୍ର ଏମନ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଅଛି ! ଯଦି ଶାନ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦେବ ଚନ୍ଦ୍ରକାର ଗୋର ଏକପ୍ରକାର ସହରର ଦେଉଆଳୁ ।—ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପ୍ରସିଦ୍ଧେ, ଅମ ଅଛି ବିଳମ୍ବ ଦରଦାର ପ୍ରକାଶନ ନାହିଁ—ଅଦେବ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଗୋର ଦରଦାର ଦେବ ।

[ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବ ଓ

ସ ଓ ଯେ ସ ଶ ।

ଚିନ୍ତାପ, ଦୃଶ୍ୟ । ମାତାଦେବୀର ଗୁଣ ।

[ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପରମାତ୍ମାରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ, ଶାନ୍ତେ ପ୍ରମଦ ଦୟାସୁଧା ।]

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।—ପ୍ରମଦ ! ଦେବ ଶାନ୍ତ ସଦାକ୍ଷର ଅଭିଷେକ ଦେବ । ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଯେପରି ଶକ୍ତିମାଣ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନ ଦୃଢ଼ ।

ପ୍ରମଦ ।—ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ! ମାତାଦେବୀର ପ୍ରାୟ ମରଦାନୁଷ୍ଠାନ ଦୟାଶାଳୀ ପ୍ରିୟସଖା ଏ ଅମେ ଅଛି ଦେଉ ଲକ୍ଷ୍ମଣେ ପ୍ରାୟଶାନ୍ତ ? ତାହା ତାମରେ ତୋଷି ଦେଉ ଦେବ ନାହିଁ । ମାଧବ ମାନ୍ୟ ଶ୍ରୀ ପ୍ରମଦ ?

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।—ମାଧବତ ମୁଁ ଦୃଢ଼ଦେବତ ସେ ଅତି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ପ୍ରମଦର ଗୋଟିଏ ନୂଆନୁଷ୍ଠାନରେ ପ୍ରକାଶ ଦେବ ଅମେ । ବିଦ୍ୟାସୁଧାଶାଳୀ ଏ ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱରେ ପ୍ରମଦ ଶାନ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶାନ୍ତ ଦେବତା ସନ୍ତାନର ଦୟାକର ।

ପ୍ରମ । —ମୁଁ ମଧ୍ୟସ୍ଥର ଏହିପରି ପ୍ରକାର ଦେଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚେତେଇ ଦେଇ ଅସିତି ।
—ସମସ୍ତେ ପ୍ରିୟତମାଙ୍କ ନାଶ କରିବାକୁ ଏହାକୁ ଅନ୍ତର ପ୍ରକାର ଦେ-
ଇ । —ଅନ୍ତର ଦେଇ ଦେଇ ଦାହିତ । —ସେହି ଦେଇ ତାହା ପ୍ରିୟତ-
ମାଙ୍କ ମିତ୍ରାଭାବରେ ସବୁକ୍ଷମାରେ ଅପେ ଅପେକ୍ଷାକୁ ପ୍ରଣା ଦେଇ ଦେଇ-
ତାହା ସେତେଇ ପାଇଁ ଦେଇବାକୁ ଅନୁସରଣ ଦେଇ ଦେଇ ଦେଇ ଦେଇ
ଦେଇ । ମୋ କଥା ମୁଁ କହୁଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେଇ ଦେଇ
ତାହାରେ ଦେଇ ମୁଁ ଦିବ ନାହିଁ ପର !

କ୍ଷମ । —ପ୍ରମଦେ ! ତୁମପରି ସବୁକ୍ଷମ ପାଇବା କ୍ଷମାର କଥା—କ୍ଷାମାଦେବଙ୍କ
ରାମସ୍ଥାନୁ ତୁମକୁ ସେ ସବୁକ୍ଷମପରେ ପାଇବୁ ।

[ସାଧାରଣ ପ୍ରବେଶ ।

ସାଧା । —ସବି ପ୍ରମଦେ ! ଏହି କ୍ଷମାର ସବୁକ୍ଷମ ଦାହିତ ? (ଉପଦେଶ) ।

ପ୍ରମ । —ଅତି ତାହା ନ ଦେଇ ତ ତାହା ଦେଇ ଦେଇ ଦେଇ ? ସେହି ସବୁ-
କ୍ଷମ ପ୍ରାଣଦାତାକୁ ଅନ୍ତର ଦେଇ କ୍ଷମା ଦେଇ ତାହାର କ୍ଷମାଦାତାରେ
ମତ ଅନୁସରେ ଅପେ କ୍ଷମା ଦେଇ—

ସାଧା । —ତହିଁ ଉପରେ ପୁଣି କାର୍ଯ୍ୟର କିଛି—

ପ୍ରମ । —ତାହା ଦେଇ । —ଦେଇ ସବି ! ତୁମପରି ମୁଁ କାର୍ଯ୍ୟର କେତେ କିଛି
ଦେଇପାରିବେ ତହିଁ କାହିଁ—ତାହା କ୍ଷମାଦେବଙ୍କୁ ପ୍ରିୟତମରେ କରିବେ,
ତୁମକୁ ତାହା କାମପାଇଁ ଦେଇ ତହିଁ କ୍ଷମା ପାଇବ ଦେଇ ।

କ୍ଷମ । —ପ୍ରମଦେ ! ସାଧାକୁ ତ ତାହା କାମପାଇଁ ଦେଇ କରିବାର ଦେଇ ଦେଇ-
ଦେଇ ।

ପ୍ରମ । —ଏହାଦେ . ଦେଇଦେଇ ତ ତାହା ଦେଇ କାହିଁ—ତାହା କ୍ଷମାଦେବଙ୍କ
ଦେଇଦେଇ ।

କ୍ଷମ । —ଦେଇ ଦେଇଦେଇ ସେ କ୍ଷମା ଦେଇଦେଇ ତାହା ତ ତୁମେ ଦେଇ ତାହା ?

ପ୍ରମ । —ମୁଁ ତୁମପରିରେ କିଆ କିଛି ପାରିବି ନାହିଁ । —ସେ ଅନେକଦେଇ ଦେଇ
କ୍ଷମା, ମୁଁ ନେଇ ଦେଇ ତାହା ଏହାର ଅନ୍ତରରେ ପ୍ରକାଶ—କେତେ
କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେଇ ଦେଇ ନ ଦେଇ ଅନ୍ତ ଦେଇକେତେରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ
ମତେ ଦେଇ ।

କ୍ଷମ । —ଦେଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତ ଅନୁରୋଧ ପାଇବୁ ?

ପ୍ରମ । —ମୁଁ ତାହା କହୁଥାଉଛି ନାହିଁ । —ଦେଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାଧାଦେବ ଦେଇ
କ୍ଷମାଦେବଙ୍କୁ—ତାହା କ୍ଷମାଦେବ ଦେଇ—ଏହିଦେଇ, ସବୁକ୍ଷମ

ଦ୍ଵିତୀୟ ଅଂଶ ।

ମାତ୍ର ବାହାରେରେ ଦୁମେର ବନ୍ଦୀ ଦେଇ ଦେବାଟ ଗାନ୍ଧୁର ଦେବେ
ବା ଦେଖିବି ସେ ଏବେ ଚର୍ଚ୍ଚା କରୁଛି ।—ବାଲ ମନ ପୁଲେଇ ଦେଖିବ—
ମହାସନରେ ଶାବାଦେବା କି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ଚାଲୁଥିଲା ପରିବ କାହିଁ !
ଉମ ।—(ଉତ୍ତାପିତା) ଅଜା ପ୍ରମତେ ! ଥରେ ସାବାଦେବାଟି ଅନ୍ୟମାନେ
କାନ୍ଦୁନାହିଁ, ମୁଁ ବାହାରେରେ ବସିବା ଦେଖୁଛି—ଦୁମେର ମତେ
ଅନ୍ତର, ଦେବକି ଦେବନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ମାନ୍ୟତା ।

ପ୍ରମ ।—ସାବାଟି କାନ୍ଦୁନାହିଁ, ଦେଖିବାକୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି—କିନ୍ତୁ ଦେବନ୍ତ
ଅସି ଦେବାଟି ଦେଖିବାକୁ ଦେଖୁଛି । ଦେବା ଦେବ ଗାନ୍ଧୁରାଦେବା ଦେବା
ପାଖରେ ଦେଖୁଛନ୍ତି—ଦେବାଟି ସତେଇ ଦେଖୁଛନ୍ତି—ମୁଁ କୁହୁଛୁ
ଅନ୍ତର ଦେଖିବି ସେ ସେ ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର କଣ୍ଠର କଣ୍ଠରୁ ଯାଉ
ଚାଲିବେ ।

ଉମ ।—ସେହିପରି ସତେଇରେ ଦେବନ୍ତ ଦେଖୁଛି ।

ପ୍ରମ ।—ଅଜା କୁହୁଛନ୍ତି ଦେବାଟି ଶୁଣିବେ ମୁଁ ମତେ ମତେ କହୁଛି କଣ୍ଠର
ସ୍ଵରାଜ୍ୟର ଏମନ୍ତ ସତେଇ ଦେଖିବେ ସେ ଏକାକୀରେ ଶାବାଦେବା ଓ
କାନ୍ଦୁନାହିଁ ଶାବା ପାଦେବା—ଅନ୍ୟାନ୍ୟମାନେ ଦେଖି ଦେଖିବେ ସେ
ବାହାର ଦେଖି ସାବାଟି କାନ୍ଦୁନାହିଁ !

ଶିଶୁ ।—ସାବା ! ଦୁମେର ଦେବେ କିନ୍ତୁ ଅସି ।

ପ୍ରମ ।—ମୁଁ କିନ୍ତୁ କୁହୁଛି । ଦେବେ ଏ କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି କହୁଛନ୍ତି ପ୍ରମାଣିତକାର
ସେହିପରି ପ୍ରମାଣିତକାର ଦେଖୁଛନ୍ତି ଦେବେ ମୁଁ କାନ୍ଦୁ ମୁଁ କିନ୍ତୁ କହୁଛି
ବାହା ଅସିବେ ଦେଖିବି ଦେଖିବି—

[ସ୍ଵରାଜ୍ୟର ଶାବାଦେବାଟି ପ୍ରମତେ ।

କାନ୍ଦୁଛି ମୁଁ କିନ୍ତୁ କହୁଛି—ବାହା କହୁଛି ।

ଦେଖିବି ଦେବାଟି ଏ ଅନ୍ୟାନ୍ୟମାନେ ସାବାଦେବା,

ଦେଖିବି ଦେବାଟି ଦେବାଟି ଦେବାଟି ଦେବାଟି ଦେବାଟି । ଦେବାଟି ।

କିନ୍ତୁ ବାହା ଏ କାନ୍ଦୁ ଦେବାଟି ଦେବାଟି ଦେବାଟି ।

କିନ୍ତୁ ବାହା ଏ କାନ୍ଦୁ ଦେବାଟି ଦେବାଟି ଦେବାଟି । ୧ ।

କିନ୍ତୁ ବାହା ଏ କାନ୍ଦୁ ଦେବାଟି ଦେବାଟି ଦେବାଟି ।

କିନ୍ତୁ ବାହା ଏ କାନ୍ଦୁ ଦେବାଟି ଦେବାଟି ଦେବାଟି । ୨ ।

ଶିଶୁ ।—ଅଜା କୁହୁଛି ! ଦୁମେର କାନ୍ଦୁ ଦେବାଟି କାନ୍ଦୁନାହିଁ ।

ଉମ । —ଏ ଗୀତଟି ନୂଆ ବନ୍ଦା କୋଇଲିପା ?

ସୁ । —କୃଷ୍ଣ ଦେବ ମାହିଁ ?

ବୁକୁରାଣ ସବୁସମୟେ ନଗର ନିକଟରେ ରବେ ପ୍ରବେଶ ଦେଲେ ।
 'ସ୍ଥାନର ପ୍ରବୃତ୍ତି ସଙ୍ଗେ ନିକଟରେ ନିକଟରେ ଥିବା ଦୃଶ୍ୟ ମେଲେ ।
 ନିକଟରେ ପ୍ରବୃତ୍ତି ନଗର ପ୍ରସ୍ତର ତଳେ ରହିବ ଦୋର ।
 ନଗର ପ୍ରସ୍ତର ନିକଟ ମୁକୁରାଣ ଅଟେ ଶୋଭାର ଶ୍ରୀରାମ ଶୋର ।
 ଦେଖ ନିକଟରା ନଗର ରହିବ ଦେଖ ଏ ଅବିରା ନିକଟରା ।
 ମହୋଦଳ ନିକଟରେ ସଜାଇ ଦେଖ ସଜାଇ ଥିବା ରସନା ।
 ନଗର ଦେଲେ ନିକଟରେ ନିକଟରେ ନାହିଁ ଗାୟନ୍ତୀ ମିଳ ।
 ତହିଁ ବୁକୁରାଣ ନିକଟ ଦୋର ନଗର ନାହିଁ ମରାଣ ନିକଟ ।
 ଏ ନିକଟ ନଗର ନଗର ନିକଟ ନିକଟ ନିକଟ ନିକଟରେ ।
 ଦେଖ ନ ନିକଟରେ ନିକଟରେ ତହିଁ ଦାହିଁ ଦେଖ ଦେଖ ଦେଖ ଦେଖ !

ସାବା । —ଧନ୍ୟ ସୁନା ! କୃଷ୍ଣ ଏହିପରି କାବ୍ୟକୁ କହିବ ।

ସୁ । —ଗାୟ ନିକଟକୁ କହିବ—ନିକଟକୁ କହିବ ଦେଲେ ।

ସୁ । —ଅହ—

ମୁଁ କ କହିପାରେ ଏହି ନିକଟକୁ କହିବ ପାରିବ ନିକଟରା ।
 କହିବ କହିବ ଅପଣା ବୁଦ୍ଧିରେ ଏକା ସେହି ଦେଖ ଶ୍ରୀମଦ୍ରାଣୀ ।

ଉମ । —ଠିକ୍ କହିବ ସୁନା ! ସୁନା ! ଅପଣାକୁ ଅପେ କହିବ ଅପଣା
 ପାରିବ କହିବ କହିବ କହିବ ପାରିବ ପାରିବ ଅପଣା ବୁଦ୍ଧିରେ ବୁଦ୍ଧିରେ
 ଦେଖ ଦେଖ କହିବ କହିବ ଅପଣା ପାରିବ କହିବ କହିବ କହିବ ।

ସାବା । —କହିବ ସୁନା ! କୃଷ୍ଣ ପଣା ଦୋର କହିବ କହିବ ?

ସୁ । —କାହିଁ ?

ସେ କହିବ ପାରିବ ନିକଟ କ ସେ ପଣା ନିକଟ କ ସେ କହିବ ପାରିବ ପାରିବ
 ପାରିବ ପାରିବ ପାରିବ ପାରିବ ପାରିବ ନିକଟ କ ସେ କହିବ ପାରିବ ପାରିବ ।
 ସୁନା କହିବ ସେହି ପାରିବ ପାରିବ କହିବ ପାରିବ ପାରିବ କହିବ ।
 ଶା ପାରିବ କ ପାରିବ ନିକଟ ଦେଖେ ସେ ପାରିବ ପାରିବ ପାରିବ ପାରିବ
 ଅପଣା ପାରିବ କହିବ କହିବ କହିବ କହିବ କହିବ କହିବ କହିବ ।
 କହିବ କହିବ ପାରିବ ପାରିବ କହିବ କହିବ କହିବ କହିବ କହିବ ।
 କହିବ କହିବ କହିବ କହିବ କହିବ କହିବ କହିବ କହିବ ।
 କହିବ କହିବ କହିବ କହିବ କହିବ କହିବ କହିବ କହିବ ।

ସିଦ୍ଧା ଅମଳୁ ଦେବ ଅମେବ ଦରବେ ମଃ ଅମର ତେତେ ଗର୍ଭ
ଅଳ୍ପ । ଦେଉଁ ଦେବ ଅମୋଦର ସ୍ତୁତି ନରେ ସେ ପରୁ ଅମୋଦ
କରଣ ନେତ ନେ-ପରପ୍ରମେ ଅମୋଦ ଭୁବନେବ ନରେ ।

୧୦ ।— ଶା ଯଥାର୍ଥ—(ଭୁବନେବନ ଓ ଗୀତ)

ଭଗବତ୍ ଦେବତା— ଗୀତ ଏବଂ ଗୀତ ।

ଅନ୍ତରେ ଗର୍ଭର ଗୀତ ଦ ଗୀତର ଗୋ ସୁତ-ଭବନେତ ।

ତେଜେ ଭବନେ ଦେବତେ ତରଣ ଗୋ ଦୁଃଖାବନେ ଗୀତ ।

ଦେବ ଗୀତେ ମିତ ଗୀତ ସୁତଗୀତା

ଅନ୍ତରେ ଦେବର ଅପରାଧୁ ରାଜ,

ଅନ୍ତରା ସଖି ଗୀତାଦ୍ ଅନ୍ତରେ

ଅନ୍ତର ସେ ଅନ୍ତର ରାଜ । ୧ ।

ଗୀତେ ଦେବ ସବେ ଅନ୍ତର ଦେବେ

ଦିବାସରେ ଦେବି ଶିବରାଜ ରାଜେ—

ଦେବ, ପ୍ରମ ସାଧ ଅନ୍ତର ଅପାର

ଦେବ ଦେବେ ରାଜ । ୨ ।

ଅନ୍ତର ଅନ୍ତର ସଖି ଦେବ ନରେ ରାଜ

ସବର ସଖା—ରୁ ସେ ସୁତ ରାଜା—

ସେ ସୁତାବନେ ସୁତ ମୋର ଗୀତ

ଅନ୍ତର ଗୀତର ଅନ୍ତ । ୩ ।

ପ୍ରମ ।—(ଗୀତେ) ଶା ଅନ୍ତର ପ୍ରମ—ଏବ ଗୀତର ପ୍ରମେତ—

[ପ୍ରମେତ, ଭଗବତ ଓ ପ୍ରମେତ ଦେବେ ପ୍ରମେତ ଏବ

ଭଗବତ୍ ପ୍ରମେତ ।

ଗୀତ ।—ପ୍ରମେତେ । ଭଗବତ ଗୀତାଦ୍ ଗୀତ (ଗୀତାଦ୍ ଗୀତେ ଭଗବତେ ।)

ଗୀତ ।—(ସରସ୍ବତୀଦେ) ପ୍ରମେତ ତରଣାଦ ସେତପ୍ରମେ । ଦେବେ ଗୀତାଦ୍

ରାଜେ ଦୁଃଖାବନେ ସନ୍ତାନା ସେତପ୍ରମେ ଦୁଃଖ ଦୁଃଖ ଦେବତେ ସେତପ୍ରମେ

ଦେବେ ପ୍ରମେତରେ ବ୍ୟକ୍ତି ସୁତେ ଗୀତ ଗୀତର ଅନ୍ତରେ ରାଜା

ଦେବ ପ୍ରମେତ ରାଜ ଦେବତାରେ ।—ଅନ୍ତରା ! ଏବେ ପ୍ରମେତ ଦେବତା

ଗୀତର ଗୀତ ।

ତାହା ଶାଳକ ଦରଦାକୁ ମୁଁ ଦୁହିତ ଦେବି ଲାହିଁ । ଏହା ଛାଡ଼ା ପିଲା ଅତି
ତାଳାବନ୍ଧୁ ଅମଳାକାଶୁର ଦର୍ଶନ କରି ମଧ୍ୟ ଦୋଷାଗର୍ଭନ ସହୃଦରେ ଅତୀତକୁ
ଉଦ୍ଧାରି ପ୍ରମୋଦ ପରୁଷାଣ ଏବଂ ଦୀର୍ଘତ ଧନ ଦେଉଥିଲାକୁ ଅପଣା ଲାବନ-
ପ୍ରସାଦ ସନ୍ଦର୍ଭାତ ଦୋଷାହନ୍ତ ଅରୁ ଶେଷପାଇଁ ଲଭନସହସ୍ର ଏଠାରେ
କି ସୁରେ ସୁଖା ତାହା ଅଭିଷେକ ଦେବାର ଆଶା କରିଛନ୍ତି । ଏହି ସବୁ
କାରିଣରୁ ମୋ ମନ ଅନୁର ପଶ୍ଚିତ ଦୋଷହ ।

ଶାତା ।—ଏ ଏହା ଅବଦାନ ତିନିଆର ଦିବସ । ମୋ ମନରେ ସୁଖ ଏ ଦିଅ
ଲବସୁ ଦୋଷହନ୍ତା ଯେ କାଲିକ ଏ ଅଭିଷେକର ଦୌଣ୍ଡି ଲାମଣେ ତ
ସୁଖ ଅତି ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଏ ଦିଆ ପଡ଼ି ତାହା ଅଭିଷେକର ଅପେକ୍ଷାତ
ଲାହିତ ଦେଉଛି ! ଅଭାସ ! ଶେଷପାଇଁ ତିନି ଦରଦା ଉପର ଦୁହେ ।
ଲଗାଲ ଶୁଭ୍ର ସବୁ ଲବେଇ କେବେ—(ଦାହୁ ତିନିଆର ।)

ସମ ।—ପ୍ରିୟେ ! ତୁମ୍ଭେ ସୁଖ ତ ତିନି ଦରଦା ! ତୁମ୍ଭେ ତିନି ଦେଖି ମୋ
ମନରେ ତିନି ମୋ ଅଧିକ ପ୍ରବଳ ହେବ ।

ଶାତା ।—ହା, ଅଭାସ ! ମୁଁ ସେପରି ତତ୍ତ୍ୱ ସ୍ୱରୂପ ତିନି ଦରଦା । ଯେତେ-
ବେଳେ ଲଗାବଦର ପରିମାପଣସବୁ ଅଭିଷେକରୁ ଲାଭହେଉଛି ତେତେ-
ବେଳେ ସେ ଦୌଣ୍ଡି ଦିବସ ଏଗାଧାରେ ଲାହିଁ ଏହା ମୋର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
ଦିବସ । ମୋର ଦେବତା ଏହି ତିନି ଦେବତା ଯେ ମୁଁ ଦିବସ ବିଦାସରେ
ଦିବସ ।

ସମ ।—ପ୍ରିୟେ ! ସେ ତ ଦିବସ ।—ତୁମ୍ଭ ଦୋଷ ଦିବସ ? ଏତିକି ଯେତେ
ଦିବସ ସେହିପରି ଦିବସ ।

ଶାତା ।—(ଲଗାବଦର ଦୋଷ ଲାଭାବଦରେ) ଏହିପରି ଏହିପରି ଦିବସରେ
ତତ୍ତ୍ୱ ଲାହିଁ ଯେ, ସ୍ୱରୂପର ଅରୁ ଲାଭାବଦର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରେ ଦିବସତା
ଦିବସ ।

ସମ ।—ଏହିପାଇଁ ତାହାର ଦେଉଛି ?

ଶାତା ।—ତାହାର ? ଯାହାର ଦୁର୍ବଳତା ତତ୍ତ୍ୱରେ ସୁଦ ସେ ତ ତାହାର ଦୁର୍ବ ?
ଏତେବେଳେ ମୁଁକୁ ଅତୀତହେତେ ଏହିପରି ସତ୍ୟତା ଗୋଟି ଦେଉଛି ।

ସମ ।—ତାହା ଦେବେ ତ ଦେବ, ତାହା ଅରୁ ଦୁର୍ବଳତା ତ ଲାଭାବଦ ଦେବ ।
ଅରୁ ପ୍ରିୟେ ! ଏ ସ୍ୱରୂପର ଦାର୍ଢ଼ତା ଲବନ ତତ୍ତ୍ୱରୁ ତୁମ୍ଭେ ଏହା
ମୋର ଦିବସ—ତୁମ୍ଭେ ଯେବେ ଯେବେ ବିଦାସର ଦୁର୍ବ ତ ଅତିକି ସେ
ବିଦାସରେ ମୁଁକ ଦିବସର ଯୋଗ ଲାହିଁ ।

ଚେଷ୍ଟା — (ବ୍ୟାଧିତ ।)

ବର । — ଦ୍ଵାରା ଅସୁର ପର । (ଡେଇଁ ଘୁରୁ ବସିବାର ।)

[ଦ୍ଵାରର ପ୍ରବେଶ ।

୦ ଦ୍ଵାର !

ଦ୍ଵାର । — (ବରଦେବ) ବରଦେବ ଉପହସ୍ତର ବୃତ୍ତର ଅଗଣାରେ ପ୍ରବନ୍ଧ ବୋଲନ୍ତି ।

ବର । — (ଶରଣାଗତ ହୁଏ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ! ମୁଁ ଚେନେ ବରଦେବଙ୍କୁ ପରାଧୀନ ଅଟେ ।
[ଦ୍ଵାରର ପ୍ରବେଶ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ । — (ସମସ୍ତ ବରଦେବ) ବରଦେବ ! ପ୍ରବନ୍ଧରେ ଶେଷେ ଏତେ ଲୋକଙ୍କ ଅନଳେ ପଡ଼ିଯାଇଛି ଯଦିବାସନେ ବସିବାକୁ ଦେଖନ୍ତୁ ଅଳ୍ପ ଲୋକ । ଅପଣ ଅଧିକାର ଲୋକ ଲୋକଙ୍କ ଲୋକେ । ଅଳ୍ପ ଏତେବଦ୍-ଯାଏ ଲୋକ ଓ ଅଳ୍ପବଦ୍, ବରଦେବ ଅପଣ ଯାଆନ୍ତୁ ଯଥାଯୋଗ୍ୟରେ ଅବର ହେବରେ ଶାନ୍ତହୁଏ ଏବେ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଲେ କହର ସେମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ଅଧିକ ହେବ ଓ ଅଳ୍ପରେ ଅଳ୍ପ ଲୋକଙ୍କୁ ଏଥିରୁ ଲୋକ ମଧ୍ୟ ଅପଣଙ୍କୁ ପ୍ରତି — ଅପଣ ସବୁ କହନ୍ତେ — ଅଧିକ ଦେବର ଲୋକ ଲୋକ ମାତ୍ର । — ବରଦେବ ଏତେବଦ୍ ଲୋକଙ୍କୁ ଅଳ୍ପରେ ! ମହାପତି . ଶ୍ରୀ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ପ୍ରତି କହନ୍ତେ ପଠେଇଛନ୍ତି ?

[ବରଦେବ ଓ ଲୋକଙ୍କୁ ପ୍ରବେଶ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ । — (ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଲୁଚି ନିବସିତ କରିବାବେଳେ ଶାନ୍ତ ବର ଅଧିକ ବରଦେବଙ୍କୁ ଦେଖାଯାଏ)

ବରଦେବ । — (ଅଧିକରେ ବସି) ବର ! କୁମ୍ଭର ପ୍ରତି ଶାନ୍ତ ପ୍ରବନ୍ଧ ଦେଖନ୍ତୁ କୁମ୍ଭ-ପ୍ରତି ପ୍ରବନ୍ଧ ଅଛି । ଏବେକୁ ଶେଷର ମହାପତି ଲୋକଙ୍କୁ ପ୍ରାଣସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ପ୍ରାଣାତ୍ମା ଅଧିକରୁ କହିଥିଲେ ସେହିପରି ସେ ଲୋକଙ୍କୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସବୁବେଳେ କୁମ୍ଭର ଯୋଗ୍ୟତାରେ ଅଧିକରୁ କହିବେ, କୁମ୍ଭେ କାହିଁ ଯୋଗ୍ୟତା ଲୋକ କହିବ । ଏହି ଅପଣ ପ୍ରାଣସଂକ୍ରାନ୍ତ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖ । (ଶାନ୍ତପ୍ରତି) ବର ! କୁମ୍ଭେ ଅଳ୍ପ ସମ୍ପର୍କରେ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖ । ଲୋକଙ୍କୁ ଶାନ୍ତରେ ଅଧିକରୁ କହିବା ଦେବ । — କୁମ୍ଭେ କୁମ୍ଭେ ପ୍ରାଣସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ଦେଖ — ଅପଣ ଲୋକଙ୍କୁ ପ୍ରବନ୍ଧ କହିଲେ ଶାନ୍ତ କହିବୁ ।

ବରଦେବ ଓ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ । — (ଏତେବଦ୍ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖନ୍ତେ)

କପି ।— (ଭୂମି ଦମସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ପଦେ ପଦେ ସେଇ ମଧ୍ୟ ପଦୁଁ ଉଦ୍‌ଗୁଦ୍‌ ମସ୍ତ୍ର-
ତୋଷଣ ସେଇ ପଦୁଦ୍) ସମ ! ବସେ ଖିତେ ! ତୁମ୍ଭେ ଦୁର୍ଦ୍ଦେ ସମ ଦର
ଅସି ନାମସ୍ତ୍ରୀ ଦେବଦା ଉପାସନାରେ ପ୍ରତି ନୁଅ । ସମ ! ତୁମ୍ଭେ ଦା-
ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ମସ୍ତ୍ରରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସେଇ ମସ୍ତ୍ରରେ ନାମସ୍ତ୍ରୀ ଉଦେଶ୍ୟରେ
ନୁଇନ୍ତି ଅସି କେ ଅନ୍ୟ ଦେବଦା ଦର ଅବଶିଷ୍ଟ ଅନ୍ୟ ଶାମ ଦୈବେନ୍ଦ୍ର-
ସହର ନମସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଓ ପରଦାକୁ ଦେଇ ନାମସ୍ତ୍ରୀ ଦେବଦା ଧର ଦର
ଏବ ସେହି ଦମ୍ଭିତମସ୍ତ୍ରୀରେ ଉଦେଶ୍ୟ ଶାମ ପଦୁଦ ଦର ।—ବର୍ତ୍ତମାନ
ଅମ୍ଭେ ଯାଉଛୁ ।

ସମ ଓ ଶାମ ।—(ଯଥାବସ ମହାଶୟି ଅର୍ଚ୍ଚନା କରଣ ।)

[ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରସ୍ତାବ ଓ

ପ ଟ ଶେ ପ ଯ ।

ଚତୁର୍ଥ ଦୃଶ୍ୟ—ସାତସିଂହ ।

[ସମା ପଦେଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟାବଳୋପର ଉପଦେଶ । ବିଦ୍ୟାବଳର ପଦୁଦ
ଦେପରେ ଯଥାଶକ୍ତି ଓ ସମ୍ଭବରେ କୁମାରୀଙ୍କ ଦୟାସମାଜ ଏବ ବର୍ତ୍ତମାନ,
ବାମଦେବ, ସୁମର, ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ସମ୍ଭବଦେବ ଏବ ଉଦେଶ୍ୟରେ
ଉପସ୍ଥିତ ।]

ସମା ।—ମହାବଳ ! ସୁଦୃଢ଼େ ଏବ ସୁଦୃଢ଼େ ବାମଦେବ ଉଦେଶ୍ୟରେ
କେଉଁ ଦୃଢ଼ାଶାମ ତୋମାକୁ ଉଦେଶ୍ୟ ଦେବେ ସେ ସବୁ ଅଦୃଶ୍ୟରେ
ତୋର ଉଦେଶ୍ୟ ?—ଅରୁ ସମସ୍ତ ଯାହୁଁ ।

ସୁମର ।—ମହାବଳ ! ସମ ଅଶ୍ରୁ ଦେଉଁଦାନରେ ପ୍ରାୟତଃ ଦେବଦାରେ ଦେବ
ଦୋଷକୁ ତ ? ତହିଁରେ ପୁଣି ମହାବଳୁର ଉପଦେଶେ ବିଦ୍ୟାବଳରେ
ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଇ ସମ୍ଭବସ୍ତ୍ରୀ ଅନ୍ୟାନ୍ୟସମାଜେ ମାତ୍ର ଉପସ୍ଥିତା ପ୍ରତି
ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଚୈତନ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଦୃଶ୍ୟରେ ଦେବଦାକୁ ଦେବ ଦେଇ ଯାହୁଁ ।
ଅନ୍ୟାନ୍ୟରେ ଉଦେଶ୍ୟ ଅନ୍ୟରେ ସମସ୍ତେ ସଦାବସ ଦେଇ । ପୁରୀ,
ଭୁବନା, ଦମ୍ଭା, ଭୁବନ ପ୍ରଭୃତି ଶାତ୍ରୁମାନ, ଦେବଦା, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେବ,
ସଦୈବ୍ୟ, ଦେବଦା, ଦିବ୍ୟ ଚକ୍ର, ଚକ୍ର, ଅଦେଶ୍ୟ ଦେବଦା,
ଭୁବନ, ଭୁବନ, ସମ୍ଭବସ୍ତ୍ରୀ ଅବ ଦେବ, ସ୍ବର ଉଦେଶ୍ୟରେ ଯୋଗ୍ୟ ନାମ,
ଦେବଦା ଦମ୍ଭା, ଦେବଦା ଦମ୍ଭା, ଦେବଦା, ଶାତ୍ରୁଦମ୍ଭା ଇତ୍ୟାଦି ।

ସ୍ତବ୍ଧତା ଓ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିବା ପରି, ଶୈବସ୍ତବ୍ଧତା ଓ ଶୈବ
ଏବଂ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏ ସମସ୍ତର ଅବସ୍ଥାରେ ବୋଧ୍ୟ ଏବଂ ତାହା
କିନ୍ତୁ ଏ ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନ୍ତର୍ଗତ ହେବାରେ ହେଉଛି ପ୍ରାୟତଃ ତାହା
କାହାରିର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଅବସ୍ଥା କରୁଛି ଏବଂ ତାହାକୁ ଶୈବ ବୋଲି
କହିହୁଏ କେବଳତାରେ ବୋଧହୁଏ ଅଛି ବୋଲି । ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା
ହେଉ ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପ୍ରାୟତଃ ହେଉଛି ଏବଂ ଅନ୍ୟତ୍ର ହେଉ ପ୍ରାୟ
ହେଉ ହେଉଛି ତାହାକି ବୋଧହୁଏ ନାହିଁ ଓ ଶୈବ ଅଛି ବୋଧହୁଏ ।

୧୫ । —ଉତ୍ତର । କାହାରିର ଅବସ୍ଥାରେ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ?

୧୬ । —କାହାରି ? କେଉଁଠାରେ ହେଉ କେଉଁଠାରେ ହେଉ ବୋଲି ।
କାହାରିର ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ
କାହାରିର ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ
କାହାରିର ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ
କାହାରିର ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ

୧୭ । —ଅବସ୍ଥା ?

୧୮ । —ଅବସ୍ଥା । କେଉଁଠାରେ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ
ଅବସ୍ଥାରେ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ
ଅବସ୍ଥାରେ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ
ଅବସ୍ଥାରେ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ
ଅବସ୍ଥାରେ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ
ଅବସ୍ଥାରେ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ

୧୯ । —ଅବସ୍ଥା । କେଉଁଠାରେ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ
ଅବସ୍ଥାରେ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ
ଅବସ୍ଥାରେ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ
ଅବସ୍ଥାରେ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ
ଅବସ୍ଥାରେ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ
ଅବସ୍ଥାରେ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ ବୋଧହୁଏ

ବାମ । —ଅନନ୍ତ ଅଗୋଧପୁରୀ ମର୍ଦ୍ଦାଧୀନ ପରି ଦୟା କାହିଁ—ସଂସାର ବୃକ୍ଷର
ଅମରବତ ପ୍ରାୟ ଯୋଗ ପାଉଛି । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁଖରେ ବୃକ୍ଷର ଚିତ୍ର, ସମ-
ସ୍ତଙ୍କ ମୁଖରେ ଅନନ୍ତ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ । ସମସ୍ତେ ଅମୋଚରେ ଭାବିବେ ଗୋପ-
କ୍ରନ୍ତ । ଏ ସବୁକୁ ଯେମନ୍ତ ମହାବଳଙ୍କ ଅଜ୍ଞା ବାଜୋଡ଼େ ହୋଇଥିବାର
ପରିବର୍ତ୍ତେ ମିଳୁଛି ତେମନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା ସୁନନ୍ଦମୟିତ ପରମପୁରୁଷଙ୍କର
ଲେଖକର ପ୍ରାୟଶଃ ଶକ୍ତି ଓ ମନ୍ତ୍ରି ପ୍ରକାର ଜଣାଯାଉଛି ।

ବାମ । —କହ ସଖର ବନ୍ଧବ । ପ୍ରଜାମାନେ ସମସ୍ତ ଏପରି ଭାବରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ
କରିବା ଅଭାବୁ ଅଭାବର ବନ୍ଧବ ଅଟେ ।

ବାମ । —ଏହି ବନ୍ଦ ଅଭାବର ବନ୍ଧବ ଅଛୁ ? ଭାବିବାରା ପ୍ରଜାମାନେ ଏବେ
ସମସ୍ତେସବୁରେ ବଞ୍ଚାନ୍ତି, ତହିଁରେ ପୁଣି ମହାବଳଙ୍କ ପ୍ରଜାପାତ-
ପ୍ରଜାଳୀ ପୁଣ୍ୟପାଳନାକୁ ବଳି । ସେ ଇଚ୍ଛାକୁବଳର ମର୍ଦ୍ଦାଧୀନ ଭାବେ
କରିବା ବାକ୍ୟାନ୍ତରରେ ବାସୀର୍ଥକୁରେ ସଂହାର ବ୍ୟା-
ପ୍ତବଦ ପୁଣ୍ୟ ଭାବେ କାନ୍ଦି ପ୍ରଜାପାଳନର ପ୍ରବୃତ୍ତ ଭାବରୁଣ
ବେଶଭିକ୍ଷୁ, ସେ ତାହାଙ୍କର ବନ୍ଧବସେବକରା ଏକାଦେଶରେ
ବ୍ୟାପି କରି କରୁଛନ୍ତି ତାହା ବ୍ୟାପିକରାବଦା ପ୍ରଜାପତି କରୁଛନ୍ତି, ସେ
ହେଲେ ଅନ୍ୟ ବନ୍ଧବ କରି ଶବ୍ଦ ପରି କରୁଛନ୍ତି-କରିବା ଯିବୁର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଏବଂ
ଅସିଦ୍ଧିକରୁ ତରଳତା ଅଭାବରେ ବନ୍ଧବ କାନ୍ଦି କରୁଛନ୍ତି ଅଛୁ
ସେ କୁମୁଦରେ କରୁଛନ୍ତି ବନ୍ଧବମାନଙ୍କ ପୁଣ୍ୟ ପାଳନେକରା, ବାସି,
କାନ୍ଦିବା, ପ୍ରବୃତ୍ତ ଏବଂ ଅସ୍ତର ବାସିରୁ ବନ୍ଧବ ଦେଖାଉଛନ୍ତି ମଧ୍ୟ ସେ
ପ୍ରଜାପତି ମହାବଳମାନଙ୍କ କରି ପ୍ରଜାପତିଙ୍କର ବନ୍ଧବ ଯୋଗିବଦାରେ
ଅଭାବିବୁ ବାସିବାକୁ କରିଛନ୍ତି, ପ୍ରଜାମାନେ ତାହାଙ୍କ ଅଜ୍ଞା ପାତ୍ରମାନେ
ପ୍ରଜାପତି କରିବାକୁ ସେ ବନ୍ଧବ ବନ୍ଧବେ ଏଥିରେ କେଉଁଠି ବନ୍ଧବ ?

ବାମ । —କହୁ ଅପେକ୍ଷାକରଣର ଅବସ୍ଥା ।

ବାମ । —ମହାବଳ ! ମହାବଳଙ୍କ ସୁନନ୍ଦ ପ୍ରାୟଶଃ କରା ଯାଉଛି । ସମସ୍ତ
ସଂସାରମାନ ଏବଂ ସଂସାରମାନଙ୍କରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବୋଧ କେତେ
କରାନ୍ତି ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଧର୍ମ ଓ ଅର୍ଥର ଭାବପ୍ରବୃତ୍ତ । ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ
ପୁଣ୍ୟ, ବୃକ୍ଷରେ ବୃକ୍ଷର ଏବଂ ବାସିରେ ଅପାପିତ ପ୍ରାୟ । ସେ ବାସିର
ପ୍ରତି ଅସ୍ତରା ତ ବାସି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାନ୍ତାପନ କରିଛି । ତାହା ବୃକ୍ଷି ବେଦେ
ବ୍ୟବହାର କରା ଯାଉଛି । ତାହା ସୁନ୍ଦର ମୁଖ ଓ ଶାନ୍ତ ଏବଂ ସେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ।
ସେ ବୃକ୍ଷର ବୃକ୍ଷମାନଙ୍କର ଭାବନା କରିଛି ଯଦି ତାହା ବୋଧ

[illegible]

ବାଣୀ । — ଅପରାଧୀଙ୍କ ଆଶ୍ରୟଦେଇ ସିନା । ସମ ଏକଜା, ସମବାକୁ ଦେଇ କ
 ସ୍ଥଳେ ଅସ୍ତେ ୯ ବାଣୀକୁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଦେବେ ଅସ୍ତେକ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ।
 ଭବିଷ୍ୟ, ଭବିଷ୍ୟ ଓ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଏକାଦେ ପ୍ରସଙ୍ଗେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଭବିଷ୍ୟ
 ଏକ ପ୍ରକାର ମଧ୍ୟ ଏକାଦେ ଅସ୍ତେକ୍ତେ ଏକ ଦେବେ । ସମ ସମ ଦେବେ
 ଦେବୀଙ୍କୁ ଦେବୀ ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେବିକ ଦେବୀଙ୍କୁ ଦେବୀଙ୍କେ
 ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତ ଅସ୍ତେକ୍ତେକ୍ତେ ଦେବେ ପରମପୁରୀ ଦେବେ ଏକ ଅସ୍ତେ
 କ୍ତେକ୍ତେ ଦେବୀ ।

[illegible]

* ୧୨ - ୪ (୧୦୦) ଓ : ୧ ବସ୍ତ୍ର ପଟଳ ବସ୍ତ୍ର ମନୋହରୀ ।

ଭ୍ରମା ।—ଓ ମୁଖ୍ୟ ! ଏତେବେଳେ ନିଶ୍ଚୟତଃ ପକାଇଲ ହେ—ଓ ଶୁଭ୍ରତ ବସି !

କହି ।—ବହୁତେ ମହାଶୟ ! ଯମେ ବୁଲଇ ଅଭୟାୟ ବଢ଼ିବୁ ।

ଉପାଦାନ : ଏ ପେଟରୁ ବାହାରକୁ ଚାଲି ସମ୍ଭବତଃ ମାରିବେ ?

ଉତ୍ତର :- ସ୍ବଚ୍ଛନ୍ଦରେ ଶୁଣି ନ ଦେବେ ଏ ଭେଦ ବସୁର ଅଳ୍ପ ଚେତୁ ଚନ୍ଦ୍ର ।
ପାଇବେ ? ମାଣି ମହାଶୁଣି ! କାହାଦେବେ ତମାଡ଼େ ଗୋଟିଏ ସ୍ବବକାଶ୍ଚ
ଦେବାକୁ ଅଳ୍ପ କରିବେ ।

ବନ୍ଧୁ ।—ହେ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଚିତ୍ତି ତପଃ କୁଃ ସଦଃ ଶାନ୍ତ ମଃ (ସୁଖ ଓ ଅସୁବିଧା ତପଃ)
ଭାବନା । ଶାନ୍ତ ହେ ।

ସୁମତ୍ତ । — ମହାବଳ । ଅଥା, ଶ୍ରୀ ୩ ଓ ୪ ଯା ଲୋକମାନଙ୍କ ଏତେ ଅଭ୍ୟାସେ ଚଳି
 ତଥା ଶାନ୍ତ ହେ ଚିତ୍ତରେ ଲୋକେ ପ୍ରାକ୍ତମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ଚାଲି
 ଚାଲି ଗଲେ ହୋଇ ପାରିବେ । ଏହି ସମୟରେ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରାକ୍ତମାତ୍ରଙ୍କୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା
 କରି ଗୁରୁର ଦକ୍ଷିଣ ପଶ୍ଚିମରେ ଗୁରୁ ତଥା ଅଥା ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦକ୍ଷିଣରେ
 ବୋଲିବୁ ବୋଲିବୁ । ସୁର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଦେବା ମଧ୍ୟରେ ଶୁଦ୍ଧିପାତ୍ର
 ହେବାକୁ ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରାକ୍ତମାତ୍ରଙ୍କୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରିବାକୁ ତଥା ଶ୍ରଦ୍ଧା ତାଙ୍କୁ
 ଶ୍ରଦ୍ଧା କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଅଭ୍ୟାସେ ଗୁରୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରିବାକୁ ।

ସକଳେ ପଦରେ ଶାନ୍ତି ହେବା ଦେଇ ଯଦିବା ଲୁହାଣ ପଦ୍ମାବତୀ ।
 ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟରେ ଶୋଭନ ଅବସ୍ଥାରେ ପୁଣିତା ଦେଇ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଦ୍ଵିତୀୟ
 ପଦରେ ଅବସ୍ଥାନ ନିରୁଦ୍ଧିତ, ନିରାଳ ପୌର୍ବିକାଳୀ ସମୟରେ
 ଶୁଦ୍ଧ ଏବଂ ଦବତ ପ୍ରତି ତତ୍ତ୍ଵରେ ଗର୍ବିତରାୟ ବାହୁ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ
 ମହୋଦୟଦୟା ଅବସ୍ଥାରେ ଅବସ୍ଥିତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଗୋପ୍ୟ
 ପଦରେ ଯେଉଁ ପେଟ୍ ଶୁଭରେ ଦେବାଳୟ ଓ ଚୈତ୍ୟପୁଷ୍ପ ସେ ସମସ୍ତ
 ସ୍ଥାନରେ ଲୁପ୍ତର ନ୍ୟାୟିନୀରେ ଦାନ ଦକ୍ଷିଣା ପ୍ରଦାନ ଶକ୍ତି ଓ ପୁଣି
 ପ୍ରଦାନ ଦେବାଦେବୀ ଦେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟ ସବୁ ଦେବା ନିପତ୍ତିର ଲକ୍ଷ-
 ଣକୁ ଅଛି ଦର୍ଶନାୟକ । ବାହାର ପଦ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ
 ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅବସ୍ଥାରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେବାଳୟ—ସେ ଗୋପ୍ୟ
 ଦେବାଳୟ ଦେବାଳୟ ଦେବାଳୟ । ବାହାର ପଦ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ
 ଓ ଅବସ୍ଥାରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ
 ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ
 ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ

ସମ୍ପାଦକ । — ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ

ସମ୍ପାଦକ । — ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ

ସମ୍ପାଦକ । — ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ

ସମ୍ପାଦକ । — ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ

ସମ୍ପାଦକ । — ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ

ସମ୍ପାଦକ । — ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ ଗୋପ୍ୟାନ୍ୟରେ

ଦୁଃଖରେ ଦେଖାଉଛି ସଜଣି ଶାଶୁ । ସ୍ତ୍ରୀ ଦେଖି ମୋ ମନେ ମୋ ଦେହ
ଦେହ ଏକାଦେକରେ ବର୍ଣ୍ଣକୁ ଲୁଚିଯାଇ । ମାତା-ମହାଶୟୀ ଦେହ ଘର-
ଅନ୍ତରରେ ସେ ଅସୁବିଧା ଠାକୁର ଦୁଇଦିନରେ ଅନ୍ତର ଥିବାକୁ ଦେଖିବେନି
ମନେ ବସୁଥିଲା ତେ ଦାମ ଦେଖି ଏକାକୀ ମନେବଦନ ଶୁଭରେ
ପଢାଉବା ।

ବସି ।—ଏହା ଶାଶୁ ପାଶୁ ବୁଝିଲୁ !

ବସୁ ।—(ହେଉଥିଲେ) ମୁଁ ଶାଶୁ—ଦେବେ ଅଛି ଏଠି ବସିବାକୁ ତ ଅବସର
ଅଛି । (ଗମନୋଦ୍ୟତ)

ବସି ।—ବସ ବସ ବୁଝିଲୁ ! ଦେହକୁ ଦେଖ । ସୁକୁଦେବଙ୍କ ଦେହରେ ଦୁଃଖ ।

ବସୁ ।—ମହାଶୟୀ ! ଏ ଲୁଚିଯିବାକୁ ଶୁଣୁ ମୁଁ ଶାଶୁରେ ବସାଉବା ଭଲ ଦେଖିଲୁ ।
ଭାବେଦେବେ ଠାକୁରପଣା ବା ଶାଶୁ ଯଦି ଦେବ ଗାତରେ, ମାତାଲତା
ଏ ଜନନୀଦି ତାହା ସଜ୍ଜା ନଥିଲା ! ତଥାପି ପଡ଼ିଲା—ନିଜେ ମହାଶୟୀ
ସୁଖରୁ ଯଦି ବହୁଳାଶୁ, ଏ ଦେହରେ ଶାଶୁ ! ଲୁଗାବୁଡ଼ି ଦେହକୁ
ମାରିବେ, ଦେହ ଶୁଦ୍ଧ ଭସୁ ଲେଖିବେ—ଏ ଶାଶୁର ନୁହେଁ ଅମେ
ପାଶୁ ।

ବସି ।—ଦେହ ଦେହ—କୁଣ୍ଡ ଦେଖାଣି ବହୁଶାସ ।

ବସୁ ।—ମହାଶୟୀ ! ଏ ଲୁଚିଯିବା ଶାଶୁ ଶାଶୁର ଶରୀରରେ ଶାଶୁର ଶାଶୁ
ଶରୀରରେ ଅନ୍ତରର ଶରୀର ଦେହ ଦେହେ ମୁଁ ତାକୁ ଦେଖିବା ଦେଖିବାକୁ
ଦେହ ନାହିଁ ।

ବସି ।—ଏହା ଦେହ ! ଅନ୍ତ ମନେବଦନ ! ଏହାପରି ଶରୀର ଦେହ ଦେହେ ଏହା
ଦେହ ଦେହର ଶାଶୁ ଶାଶୁର ଶରୀର ମନେବଦନ ଅନ୍ତରର ଏହା
ଦେହ ଦେହର ଶରୀର ଶରୀର ଦେହ ଦେହ ।

ବସୁ ।—ସେ ମିଶ୍ରାବସାସରା ମୋ ହାତରେ ଦେହ । (ଭବବାସ)

ବସି ।—(ଅନ୍ତରର ଶରୀରର ଶରୀର ଦେହ ।)

ବସି ।—ଏ ତାହା

ବସୁ ।—ମହାଶୟୀ ! ଦେହର ଶରୀରର ଶରୀରର ଶରୀରର ଶରୀରର
ଶରୀରର ଦେହ ଶରୀର ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ
ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ
ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ
ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ ଦେହ

ବିଜୟ—ଏହି ଚରଣମାନଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟିକାର୍ଥୀ ଶର୍ଯ୍ୟାଦି ସମସ୍ତଙ୍କର ଅନ୍ତରାଳରେ ଗୁପ୍ତ କରିବୁ । ସ୍ବର୍ଗରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ !

ବିଜୟ—ଏହି ଶାବଳୀ ! ଏହି ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ !

ବିଜୟ—ଏହି ଶାବଳୀ ! ଏହି ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ !

ବିଜୟ—ଏହି ଶାବଳୀ ! ଏହି ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ !

ବିଜୟ—ଏହି ଶାବଳୀ ! ଏହି ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ !

ବିଜୟ—ଏହି ଶାବଳୀ ! ଏହି ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ !

ବିଜୟ—ଏହି ଶାବଳୀ ! ଏହି ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ !

ବିଜୟ—ଏହି ଶାବଳୀ ! ଏହି ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ !

ବିଜୟ—ଏହି ଶାବଳୀ ! ଏହି ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ !

ବିଜୟ—ଏହି ଶାବଳୀ ! ଏହି ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ !

ବିଜୟ—ଏହି ଶାବଳୀ ! ଏହି ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ !

ବିଜୟ—ଏହି ଶାବଳୀ ! ଏହି ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ !

ବିଜୟ—ଏହି ଶାବଳୀ ! ଏହି ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ !

[ଦ୍ଵାରର ପ୍ରବେଶ ।

ବିଜୟ—ଏହି ଶାବଳୀ ! ଏହି ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ !

ବିଜୟ—ଏହି ଶାବଳୀ ! ଏହି ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ !

[ଲକ୍ଷ୍ମୀବତୀ ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀବତୀଙ୍କର ପ୍ରବେଶ ଓ ସମ୍ଭାଷଣ ।

ବିଜୟ—ଏହି ଶାବଳୀ ! ଏହି ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ !

ବିଜୟ—ଏହି ଶାବଳୀ ! ଏହି ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ !

ବିଜୟ—ଏହି ଶାବଳୀ ! ଏହି ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ ଶାବଳୀ !

କଥା କି ହୋଇ ଚାହିଁବୁ ଛାଣି ହୋଇ ଅସିଥିଲ ବଦନେନୁପାଶ
ବଦନେନୁପାଶକୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ବଦନେନୁପାଶକୁ ଶୁଣିବୁ
ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ବଦନେନୁପାଶକୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ
ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ବଦନେନୁପାଶକୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ

କଥା ।—(ସହସ୍ୟ) ଓହ୍ଲା ! ମାତ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ହୋଇଥିଲେ ଏହିଭଳି
ସୁଖ ହୋଇଥାନ୍ତା ।

କହ ।—କାହିଁକି ନୁହେଁ । କା ! କା ! କା !

କହ ।—କହମାନେ ଅଭୟ କର ।

[ଚର୍ଚ୍ଚିତ୍ରମାନେ ନୁହେଁକି ଓ ଚାହିଁଲେ କହୁଥିବାର ମାନବ
ପଦାବଳୀ ଓ ବାହାବା ଲୋକେ ଶୁଣିଲେ ।]

ଚର୍ଚ୍ଚିତ୍ରମାନ ।—(ନୁହେଁକି)

କାହିଁ ।

କାହିଁକି ଉପର—କାହିଁକି ନୁହେଁ ।

କହ କହୁଥିବୁ ଏ ଶୋଭା କି ଦେଖେ ମନରେ ।

ଲୋକେନୁ ଶୋଭା ଲୋକେନୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ । ଶୋଭା ।

କହକହ—କହକହ ଶୋଭା ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଏ ଶୁଣିବୁ—

କହକହ ଶୋଭା ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ।

କହକହ ଶୋଭା ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ।

କହ ।—କା ! କା ! କା ! କହକହ ଶୋଭା ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ
କହକହ ଶୋଭା ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ
କହକହ ଶୋଭା ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ
କହକହ ଶୋଭା ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ

କଥା ।—କା ଚାହିଁକି ଦେଖ—କହକହ ଶୁଣିବୁ ।

କହ ।—କହକହ ଶୋଭା ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ (ଚର୍ଚ୍ଚିତ୍ରମାନେ)
କହକହ ଶୋଭା ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ
କହକହ ଶୋଭା ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ ଶୁଣିବୁ

ଚର୍ଚ୍ଚିତ୍ରମାନ ।—(କାହିଁକି)

ଦୃଶ୍ୟ ପରାମର୍ଶ ।

ଭୂମିଣି ବିଚ୍ଛିନ୍ନ—ପାଦ ଦେଖ ।

ଭୂମି ଦେବେ ବଳେ ବଳ ଦେବେ କରେ ଅଛ ।

ସେ ସୁଯୋଗେ ଯତ୍ନାମେ ସୁର୍ଭ-ସୁର୍ଭ ପାଇ । ଦୋଷ ।

ଜହାମ ଧର୍ମ ଅତର ଶ୍ରେୟ ସୁତ କୁଳ କର

ସମସ୍ତେ ଦେ ଶ୍ରୀ ଭୂମି ସୁତେ ମହାବାହୁ । ୧ ।

ଭୂମି ଦେବେ ସମକଳ୍ପ, ଶ୍ରୀ ଦେବେ ଲବ୍ଧ, ଚନ୍ଦ୍ର,

ବାହୁ ବଳ ପଳା ଅଛ ପାଦପୁରେ ଚାହୁଁ । ୨ ।

ଅର୍ଥ — ଚାହୁଁବା ବାହୁ ! ଚାହିଁବ ଦ୍ରାଘିନ ଦେବେ କ ମନ ଶରୀର ଦେବ ,
ମହାବଳ ପଣ ଦେବେ ଅମେଳ ପଣ ଦେବ — (ପଞ୍ଚାବୁ ବାହୁର
ଦେ ପଞ୍ଚ ସର୍ବସ୍ତ୍ରା କରେପ ।)

ଭୂମି — ମହି ଚର । ବର୍ତ୍ତମାନ ଶ୍ରୀ ଅଧିକ ଦେବମାନ—ସବୁ ଭଦ୍ର ଦର ।

ସବୁକିନ୍ତା ପଡ଼ଇ ।

(ମୁଦପତ୍ତେ ଗୀତ ।)

ଭୂମିଣି ପଦବ—ପାଦ ଅବୁଦେଶନ ।

ଗାଥ ସମସ୍ତେ ସକେ ଲବ୍ଧକଥା ଯତ୍ନୋପାୟ ।

ବିଦ୍ୟାବଳ ଶୋଭା ପ୍ରଜା ପାତକେ ସେ ପ୍ରାଣପଣ । ଦୋଷ ।

ସୁକଳିକେତ କହ ପ୍ରଜା ଦୁଃଖର ଦରି,

ଦରିବେ ସୁସୁଖର ଦେବେ ସୁର୍ଭ ଦେବେ ମାନ । ୧ ।

ଶାନ୍ତ କର ଲବ୍ଧ ମିଳ ଗାଥ ଦୋର ଦୁରୁଦୀ,

ସମସ୍ତେ ଲବ୍ଧମେ ପାଦର ରି ପରିହାର । ୨ ।

ବ, ବା ସ ଅ ର ନ ସ ।

ପ୍ରଥମ ଦୃଶ୍ୟ—ବୈଦେଶୀର ଶୃଙ୍ଖଳା ।

[ପର୍ଯ୍ୟବୋଧି ବୈଦେଶୀ ଶୃଙ୍ଖଳା । ସମ୍ପର୍କର ଦୁଇ ପ୍ରକାର ।]

ସମ୍ପର୍କ — ମନ ! ମୁଁ ଦେଖିଣି, ମୋପରେ ପରେ ଦେଖି ଦେଖିଣି — ଦେବ ।

ଦେବ ! ପାଣି ଶ୍ରୀ ସତର ଅସିଏ ଦେବଣି ଦୁଷ୍ଟ ଯୋର ଲବ୍ଧ ।

ସୁଦେଶ ଦୃଷ୍ଟି । ଦୁଷ୍ଟ କଥାକ ପଦ୍ମପଦ । ଦୁଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟି । ଦୁଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟି ।

ଦେବେ ।—(ଉଠି ବସି ବର୍ଷ ଶେଷସ୍ଥଳରେ) ମନ୍ତ୍ରରେ ! କୁମେ ମୁଁ ଜାଣିଲି
କେଉଁ ?

ମନ୍ତ୍ର ।—ମୁଁ କୋଠା ଭିତରକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି—ଅପେକ୍ଷାକୃତ ମନ୍ତ୍ର ଗୁଣବାଣୀରେ
ପାଣି ଛୁଆ ଦେଇଛି ଅଳ୍ପ ଧଳା ଧଳା ପଦ୍ମପତ୍ରରେ ଶୁଦ୍ଧ ଦେଇପାଠକ । ଶେଷ
ବଡ଼ ଜାବାବଦ ଗାଥାରେ ଉପରର ଲୁଗା ଘୋଡ଼ା ଦେଇଛି । ଲୋକମାନେ
ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ଚାଲି ଶୁଣି ଦେଇ ଦୁଇପକ୍ଷ । ଗୁଣବାଣୀରେ ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ
ମେଦୁତ ଦେଇ ମଧ୍ୟ ପଦ୍ମପତ୍ର ଅଳ୍ପ ବାମଦଳାଳାରେ ଶୁଦ୍ଧ ଅଳ୍ପ ନିଶିପାତ୍ର ।
ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ—କୃଷ୍ଣାବତୀ ସୁଧା ଚନ୍ଦ୍ରନାମରେ ଧଳା ଦେଇପାଠକ । ମଣିଷ ବାହୁଡ଼
ନାଚି, ଦୋହା, ଗାଥା, ଶବ୍ଦ ଏମାନେ ଗୁଣା ଶୁଣି ଦେଇ ଗାଥା ପଦ୍ମପତ୍ର ଅଳ୍ପ
ଚନ୍ଦ୍ର ସଙ୍ଗେ ଦେଖିଲି ମିଳି ଲଗଇ ଚିନ୍ତାରେ ଦେଇଛି । ସମସ୍ତ ମା ଦୋହଲ
ଲୁଗା ଶୁଣି ଦେଇ ପାଣିପତ୍ର ଧଳା ଦୋହ ଦେଇଛି । ସମସ୍ତ ଶାନ୍ତି ପାଣିପତ୍ର ଅଳ୍ପ
ପାଣିପତ୍ର ପିତ୍ତ ବଡ଼ ଶୁଣି ଦେଇ ଅଳ୍ପ ଦୋହଲ ଯାହାପାଇଁ କେତେ ମୁଁ
ପଦ୍ମବାଣୀରେ ଦେଇଛି ଯେ ମହାଦେବୀ ଗାଥା ପୁଣ୍ୟଦୋହରେ ସମସ୍ତ ଯୋଗ-
କର୍ମରେ ଅଭିଷେକ କରାବେ ।

ଦେବେ ।—(ଅଗ୍ନି ଚକ୍ରପାତ୍ର) ମନ୍ତ୍ରରେ ! ଏ ଶୁଭସମ୍ପାଦ ମୁଁ ଏକାକୀୟ ଶୁଣି-
କାହିଁ । କୁମେ କୋଠେ ଏହି ପରମ ଶୁଭବାଣୀ ଦେଇ ଏହିସମ୍ପାଦେ କୁମେ
ପ୍ରଥମ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଦେବାକୁ ମୋର ମନ ବଢ଼ିଛି । ମୁଁ ସମ ଅଳ୍ପ ଶୁଭବତ୍ତ
ଅଳ୍ପରୁ ଶୁଭ କାଣି । କିନ୍ତୁ ବସନ୍ତ ଯେ ସମସ୍ତ ଯୋଗଦଳ୍ୟରେ
ପରାବେଶ ଦେଇଛି ଏଥିରେ ମୁଁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଲଭି ଲଭି । କୁମେ କେ
ଅମୃତପ୍ରାଣ ବାଣୀ କୋଠେ ଲଗାଇ ଚିତ୍ତେ ବଢ଼ି ମୋର ଅଳ୍ପ ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସ୍ତ
ନିଆର ନ ପାରେ । ତେଣୁ କୁମେ ପ୍ରସ୍ତ ପ୍ରସ୍ତରେ ଦେବା ଲାଗିଛି । କୁମେ
ସାକ୍ଷୀ ପ୍ରାଣିକା ଦେଇ ମୁଁ ତାହା ଦେଖି—ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ ଦ୍ଵାରା ଲାଭ ।
(ଗାଥାକୁ ଦାରି ଶୋଇ ପ୍ରଦାନ)

ମନ୍ତ୍ର ।—(କୋଷେ ଲମ୍ବ ଲମ୍ବ ଦୁଇଟି ଦଳ ଯୋଗାଡ଼ ଦେଇ) ମୁଁ ଜାଣିଥାଏ
ଲଗା ଗାଥା—କାମ ଅସିରେ ଲୁଚି ଶୋଷାଏ କାହିଁ । ମନ୍ତ୍ର—କୁମେ କହାଏ
ଦେଇ ଦି ବୁଦ୍ଧି କାହିଁ ? ଏହି ଅଯୋଗ୍ୟ ବସନ୍ତରେ କୁମେ କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥ ଅନଳ
ଜାତ ଦେଇ ? କୁମେ କେ ଯୋଗଦଳ୍ୟରେ ଦୃଢ଼ବାସୁ ବସିଲଣି ଏହା କ
ଦୁଇ ପାଣି କାହିଁ । ମୁଁ ଦୁଃଖ ଦରିଦ୍ର କା କୁମେଥା ମନେ କରି ମନେ
ଦିଏ ମାତ୍ରୁତ । କୁମେ ଦେଇ କୁମେ ଅସି ଦୋହଲ—ଯୋଗ

ନେ ପାପାଜୀଙ୍କର ହୃଦୟ ଏଥିରେ ଅତି ସନ୍ଦେହ ଯାଏ ? ମୋ ବନ୍ଦେ-
ଜାଣିରେ କୁହୁଛନ୍ତି ଯେ ପ୍ରଜାପତିଙ୍କୁ ଚଳୁ ଯାଉଁ ବାହାରେରେ କୁମର
ମଇଳା ହେବ । ବାପାଙ୍କ ଅବେଶରେ ସେବେ ଭରତ ଗଳ୍ପ ପାଏ
ତେବେ କୁମର ବାହାରିବାକୁ ବାହାରିବା ବେଳେ ନୋହୁଁ କୁମର
ମଇଳା ନାହିଁ । କୁମର ପୁଅ ଭରତ କୁମର ବାପା—କୁମର କେବେ
ଦେଲେ ଭରତ ମଙ୍ଗଳାଙ୍କୁ ଦେଇ ତାଙ୍କ ବଂଶରେ ଥାଇ ବଂଶ ବଂଶ
ହୁଏ । ବଂଶରେ ବଡ଼ ଦକ୍ଷାଦାସ ପଞ୍ଚବେଳେ ଯେଉଁ ଶିବ ଗୋପାଳପଣ୍ୟ
ସେହିପରି ସମ ଭରତକୁ ଗୋପାଳପଣ୍ୟ—କୁମର ଗାଳୁ ଗାଳୁ ବ କରେ
ଅତି ଉପାୟ ନାହିଁ । କହନ୍ତି ପର—ମୁଁ ଯିବି ତୁମ୍ଭିରେ ବଦେ—କଥା
ତୁମ୍ଭିରେ ବଦେ । ଅମେ କୁମେ ଗୋପାଳପଣ୍ୟରେ ଅଗାଣ ସବୁକୁଣୀ
ସମର ମାଆ ଗୋପାଳପଣ୍ୟ ଦେଲେ ଦେଇଥିଲେ—ସେ କେବେ ତାକୁ ସାଧବାକୁ
ବଂଶିତ । ସମ ବେଳେ ଭରତକୁ ପୁଣ୍ୟ ମର ବଳ—କୁମେ ଭରତ ମାରି
ପୁଣ୍ୟରେ ପ୍ରାଣବଦ ପାଉନ । ସେବେ ସମ ଗଳ୍ପ ପାଉଲ ତେବେ
ଭରତକୁ କଥା ସମର ନା ଭରତ ? କୁମର ପୁଅ ବଂଶର ଗଳ୍ପ ପାଏ
ଅତି ସମ ବଂଶର ବଳକୁ ପାଏ କହିଲେ ଉପାୟ ପଡ଼ି । ତର । —ମର-
ଦେଲେ ନୁହେଁ ବଳର—ଧାରର ପାଉ ଦେଲେ ଉପାୟ—ଏ ସିଧାବଦ ।

ଦେବେ । —(କୋଷରରେ ପକାଡ଼ି ଦେଇ କହି) କୁହୁଚେ ! କୁମେ ସିଧାସି
କହୁଚେ । ବେଳେ କଥା ଅଛି ମୁଁ କୁହୁଚୁ କ ହୁଇ । ମୁଁ ଏକିତେ ଗୁରୁ !
ଏକ ମୁଁ ସମରୁ ବଳକୁ ପକାଡ଼ି । ଅତି ମୁଁ ଭରତକୁ ଗୋପାଳପଣ୍ୟରେ
ପକାଡ଼ିବେ କହୁଚେ । ସେ ଉପାୟରେ ସମ ଗୋପାଳପଣ୍ୟରେ ଗୋପାଳ
କ କରେ ଅତି ଭରତ ଗଳ୍ପ ପାଏ ବର୍ତ୍ତମାନ କୁମେ ସେହି ଉପାୟ
ପାଆ-ଗାଳା ଗେଲେରେ ଗେଲେରେ ମୋଦେ ଭରତଦେବାକୁ ବଂଶିତକ୍ର !

ମନ । —ବି ଏବେ ବାହାକୁ ଅସିଲ । କହନ୍ତି ପର—ସାହସେ ମର, ସାହସେ ବର,
ସାହସେ ବର କୁଅର ବର । ଗାଲ ସାହସ ବୁଝ । ଦେବ । ସେ
ଉପାୟରେ କୁମର ପୁଅ ଭରତ ଏକା ଗୋପାଳପଣ୍ୟ କହିପାରିବ ମୁଁ ତାକୁ
କହୁଚୁଚୁ ପୁଣ୍ୟ । —କାହିଁ ? କୁମର ଗଳ୍ପ ମରେ ନାହିଁ ନେ ମୋଟି
ଶୁଣିବ ? କୁମର ଗଳ୍ପ ମରେ ଅତି—ଗୋପାଳ କହବା ପାଉ କୁହେଇଚ ।

ଦେବେ । —(ପକାଡ଼ି ବାହାକୁ କୁହୁଚେ) ମନରେ ! କୁମେ ଅତି ମୋଦେ ସେ
ବଥା କହୁଚେ ନାହିଁ । ସେ ଉପାୟରେ ସମ ଗୋପାଳପଣ୍ୟରେ ଗୁରୁ